

Riksdagens protokoll

2006/07:76

Fredagen den 16 mars

Kl. 09.00 – 12.55

Protokoll
2006/07:76

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Förste vice talmannen meddelade att *Maria Wetterstrand* (mp) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 19 mars varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för Christopher Ödmann.

2 § Utökning av antalet suppleanter i utskott

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 22 till 23 i civilutskottet
från 25 till 26 i utrikesutskottet
från 21 till 22 i socialförsäkringsutskottet
från 22 till 23 i socialutskottet
från 26 till 27 i kulturutskottet
från 23 till 24 i utbildningsutskottet
från 23 till 24 i trafikutskottet
från 25 till 26 i arbetsmarknadsutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

3 § Val av extra suppleanter i utskott

Företogs val av extra suppleanter i utskott.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i civilutskottet

Ingemar Vänerlov (kd)

suppleant i utrikesutskottet

Gunilla Tjernberg (kd)

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Désirée Pethrus Engström (kd)

suppleant i socialutskottet
Dan Kihlström (kd)

suppleant i kulturutskottet
Inger Davidson (kd)

suppleant i utbildningsutskottet
Yvonne Andersson (kd)

suppleant i trafikutskottet
Lars Gustafsson (kd)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Rosita Runegrund (kd)

4 § Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp anmält Lotta Jonsson som suppleant i konstitutionsutskottet och justitieutskottet under Kjell Eldensjös ledighet.

Förste vice talmannen förklarade vald *under tiden den 19 mars–18 april* till

suppleant i konstitutionsutskottet
Lotta Jonsson (kd)

suppleant i justitieutskottet
Lotta Jonsson (kd)

5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2006/07:398

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:398 Kriminalisering av homosexuella handlingar

av Börje Vestlund (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 16 april 2007.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor samt tidigare inbokat engagemang.

Stockholm den 13 mars 2007

Utrikesdepartementet

Carl Bildt

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2006/07:FPM56 Förordning om gemenskapskodex om viseringar KOM(2006)413 till socialförsäkringsutskottet

2006/07:FPM57 Grönboken om ett rökfritt Europa KOM(2007)27 till socialutskottet

7 § Svar på interpellationerna 2006/07:320 och 328 om Östersjön

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jacob Johnson har ställt mig sex frågor om vilka åtgärder jag driver för att förbättra Östersjöns miljö.

Lars-Ivar Ericson har frågat mig om jag avser att verka för en räddningsplan för Östersjön tillsammans med de andra åtta kustländerna samt vilka andra åtgärder jag avser att vidta för att minska påverkan i Östersjön.

Jag delar Jacob Johnsons och Lars-Ivar Ericsons oro över Östersjöns miljötillstånd. Regeringen har havsmiljön som en av de högst prioriterade frågorna inom miljöområdet. I den nationella havsmiljöstrategi som Jacob Johnson hänvisar till föreslogs flera intressanta initiativ. Regeringen avser att bygga vidare på dessa initiativ men anser att det nu är dags att gå från ord till handling och vidta konkreta åtgärder för en förbättrad havsmiljö.

Regeringen kommer därför med utökad kraft att öka takten för att skydda havet och speciellt Östersjön som är i en akut ekologisk kris. Regeringen avser att överväga att ta ett bredare grepp för att tydliggöra sektorernas ansvar, speciellt jordbruk, sjöfart och fiske för havsmiljön med syftet att förbättra miljö kvaliteten i och förvaltningen av våra hav. Detta arbete inkluderar en kombination av tillsyn, uppstramning av krav samt incitament för att reducera utsläpp i kust- och skärgårdsområden. Miljöövervakning och prognosinstrument för havsmiljön behövs för att fatta rätta beslut.

Havsmiljöarbetet måste drivas både nationellt och internationellt. Regeringen är därför djupt engagerad och pådrivande i förhandlingarna om EU:s marina direktiv samt i Helcomarbetet och framtagandet av Baltic Sea Action Plan. Sverige står värd för ett internationellt högnivåmöte den 19–20 april i Saltsjöbaden där en dialog inleds mellan jordbrukssektorn och miljösektorn om hur vi kan fokusera insatserna för ett renare Östersjön. Sverige måste fortsätta att driva havsmiljöfrågorna internationellt genom att föregå med gott exempel och ta nya initiativ.

En samordningsgrupp för havsmiljöfrågor bestående av generaldirektörerna från 16 myndigheter har upprättats, och denna grupp presenterade i fjol en aktionsplan för havsmiljön. Vid Naturvårdsverket har ett havsmiljøråd inrättats. Regeringen satsade även ytterligare medel för att två nya vattenmyndigheter ska analysera situationen och hitta de områden som göder havet mest.

Regeringen verkar, framgångsrikt, i de internationella sammanhangen för att Östersjön ska bli ett pilotområde för genomförandet av EU:s marina direktiv. Helcoms aktionsplan för havsmiljön hoppas vi blir ett viktigt bidrag till detta pilotområde och är ett mycket viktigt internationellt initiativ för att rädda Östersjön. Ett intensivt arbete pågår inom fyra prioriterade områden – övergödning, farliga ämnen, biologisk mångfald, sjöfartens miljöproblem samt ytterligare en ny dimension om de stora ekonomiska värden som står på spel när miljöpåverkan blir akut. Detta är en central fråga då algbloomningar, giftiga ämnen, döda bottenar, utarmade fiskbestånd och andra problem påverkar samhället negativt. Helcoms aktionsplan kommer att antas i november 2007.

I förhandlingarna om EU:s marina direktiv har Sverige under hösten varit det mest pådrivande medlemslandet när det gäller att få till en skarp EU-lagstiftning för våra hav. Trots att Sverige har stöd både från miljöorganisationerna och från kommissionen har vi tyvärr inte fått gehör för vårt krav på en snabbare tidtabell för åtgärdsprogrammen i direktivet. Sverige deltar också i utarbetande och genomförande av EU:s transnationella samarbetsprogram i Östersjöregionen, som under perioden 2007–2013 kommer att omfatta 209 miljoner euro. Insatser för Östersjöns miljö och skötseln av Östersjön som en gemensam resurs för Östersjöländerna är en prioritet i programmet som täcker 11 länder, inklusive Ryssland och Vitryssland. Sverige driver sedan länge ett samarbete med Ryssland i miljöfrågor för att åtgärda de stora föroreningskällorna i S:t Petersburgområdet och Kaliningrad och för att utveckla aktionsprogram på jordbruksmiljöområdet. Detta är viktiga insatser för Östersjön.

Angående ett förbud mot fosfater i tvätt- och rengöringsmedel vill jag i första hand hänvisa till mitt tidigare interpellationssvar till Chatrine Pålsson Ahlgren. Jag vill också tillägga att jag tillsammans med näringsminister Maud Olofsson skrivit brev till Europeiska kommissionen om vikten av att få till stånd en strikt gemensamreglering i EU som får positiva effekter på miljön. Vårt initiativ har stöd av Tyskland, Österrike, Ungern, Italien, Estland och Norge som också skrivit under brevet. Vi kommer från svensk sida att fortsätta vårt arbete med att minska fosfatutsläppen till Östersjön och driva på ett förbud mot fosfater i tvättmedel både inom EU och regionalt inom Helcom genom aktionsplanen för Östersjön. Regeringen vill få bort utsläppen av fosfater från tvättmedel i Östersjön. Kemikalieinspektionen har utrett förutsättningarna för ett nationellt förbud mot fosfater i tvätt- och rengöringsmedel. Remissrundan har precis avslutats, och vi ska nu gå igenom de synpunkter som inkommit. Därefter ska regeringen ta ställning till hur omfattande förbudet mot fosfater ska vara.

Genom att genomföra de nya kraftfulla insatser som jag har beskrivit och genom att driva på i det regionala samarbetet med Baltic Sea Action Plan hoppas jag att vi ska kunna få till stånd en väl sammanhållen politik för Östersjön.

Herr talman! Först vill jag tacka miljöminister Andreas Carlgren för svaret.

I valrörelsen gick alliansen ut med att en ny svensk havsstrategi behövdes. Och efter valet sade Fredrik Reinfeldt i sin regeringsförklaring: ”Tillståndet i Östersjön och Västerhavet är bekymmersamt. Övergödning, hårt fisketryck och utsläpp av miljögifter har fått stora konsekvenser. En nationell havsmiljöstrategi för Östersjön och Västerhavet ska utarbetas.”

Med anledning av att en sådan strategi antogs här i kammaren så sent som 2005 är intresset stort från oss i Vänstern att få veta på vilket sätt regeringen kommer att beakta de strategier för havsmiljön som den tidigare majoriteten utarbetade. Svaret jag fått här i dag är positivt. Regeringen avser att bygga vidare på det intressanta initiativ som föreslogs i den nuvarande nationella havsmiljöstrategin. Det är bra med tanke på de genomgripande förändringar som den angav.

Vår strategi, om jag får säga så, herr talman, det vill säga den som den tidigare majoriteten utarbetade, har fokus på att stärka och genomföra den svenska havspolitik för att uppnå ett hav i balans. All förvaltning av hav och kust med anslutande miljö ska utgå från ekosystemansatsen, bevarandet av biologisk mångfald samt tillämpas utifrån försiktighetsprincipen baserad på bästa tillgängliga vetenskapliga data.

Naturvårdsverket gjordes till samordnande myndighet med övergripande ansvar för havsmiljön. I syfte att effektivisera samordningen har det för det samlade havsmiljöarbetet tillsatts en samordningsgrupp för havsmiljöfrågor bestående av cheferna för Naturvårdsverket och övriga myndigheter som SMHI, Fiskeriverket, Sjöfartsverket, Kustbevakningen, SGU med flera. Ett havsmiljöråd med rådgivande status knöts till Naturvårdsverket med representanter från olika berörda aktörer och intressenter.

Naturvårdsverket fick vidare i samråd med myndigheterna i uppdrag att utarbeta ett förslag till en samlad aktionsplan för den svenska havsmiljön, som också redovisades för knappt ett år sedan, i april 2006. I denna plan föreslås 30 olika åtgärder avseende övergödning, fiske, biologisk mångfald, farliga ämnen samt kunskap och samordning – en aktionsplan som Vänsterpartiet anser ska genomföras. Som enda parti avsatte vi också särskilda medel för dess genomförande i vårt alternativa budgetförslag för innevarande år.

Herr talman! Det är inte konstigt att vi i Vänsterpartiet mot denna bakgrund frågar oss: Vad var det som fick alliansen att gå ut i valrörelsen och kräva en ny strategi? Många förslag borde ligga på lut, kan man anta. Men utifrån miljöministerns svar som vi nyss hört är det bara att konstatera att inga nya förslag finns. Den avgörande skillnaden är, får vi veta, att regeringens nya kommande eller tänkta strategi inte bygger på att presentera nya åtgärder, utan att det är dags att gå från ord till handling och vidta konkreta åtgärder för en förbättrad havsmiljö och att regeringen med utökad kraft kommer att öka takten för att skydda havet. Att gå från ord från handling beskriver miljöministern ska ske genom att regeringen avser att *överbäga* att ta ett bredare grepp för att tydliggöra sektorernas ansvar för havsmiljön, speciellt jordbruk, sjöfart och fiske.

Att överväga handling anser inte jag kan beskrivas som att gå från ord till handling. Det låter mer som att ni kanske ska göra någonting. Det vi hör här är toner från alliansens numera alltmer utnötta miljöskiva som tröskar i gång med beskrivningar av hur aktivt och kraftfullt regeringen arbetar. Men, herr talman, utan en beskrivning av åtgärderna ekar det tomt.

Har inte ministern några konkreta åtgärder att presentera? Varför inte ta tillfället att nämna några i dag?

Anf. 3 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för ett utförligt och bra svar. Det känns bra att få diskutera en viktig framtidsfråga här i dag med miljöministern.

Det finns ett latinskt uttryck: *vestigia terrent* – spåren förskräcker. Och det gäller verkligen för Östersjön, ett älskat men exploaterat hav. Nu måste det till kraftiga åtgärder ifall vi ska ha ett kristallklart glittrande hav och inte få ett stinkande avloppsdike.

Medielöpsedlar berättar om utfiskning, giftalger, syrefattiga bottnar. Vi är många som blir berörda, för människor i alla tider har haft en särskild relation till vattnet – vatten att färdas på, vatten som fiskeplats, vatten att bada i, vatten att vila blicken på.

Under förra mandatperioden stod jag här ibland och använde ytterligare ett latinskt citat: *ut desint vires tamen est laudanda voluntas* – även om krafterna fattas så är dock den goda viljan berömvärd. Jag använde då dessa ord för att beskriva den dåvarande regeringens politik på vissa områden, och dit hörde miljöpolitiken.

Jag har större förhoppningar inför vad miljöministern och de andra i regeringen kan åstadkomma nu. Och i interpellationssvaret ser jag exempel på både god vilja och handlingskraft. Men även goda förslag behöver ventileras. I denna debatt, som jag vet följs av många havsvänner, finns det tillfälle att komma med kompletterande frågor.

Jag vill börja med frågan om vatten att färdas på. 1 800 fartyg är i ständig trafik på Östersjön. Många av dem är gamla och har bekvämlighetsflagg. Fartygen blir större och större, och oljetransporterna har mer än fördubblats de senaste 20 åren. 30 miljoner människor reser årligen till och från Sverige med passagerarfartyg. Ett 70-tal fartygsolyckor inträffar varje år. När båtarnas tankar rensas får vi utsläpp som dödar hundratusentals sjöfåglar.

Hur ser miljöministern på sjösäkerhetsarbetet? Är det inte dags att ställa högre krav på de fartyg och besättningar som trafikerar Östersjön? Dåliga fartyg och bristfällig befälskompetens utgör en tickande miljöbomb. I februari förra året briserade en sådan miljöbomb utanför skånska kusten till följd av en svår fartygsolycka på grund av sjöfylleri.

Från sjöfarten är det lätt att associera till den planerade rysk-tyska gasledningen som kommer att dras nära de biologiskt värdefulla utsjöbankarna Hoburgs bank och Norra Midsjöbankarna. Arbetena med gasledningen kommer att innebära påfrestningar för både djur- och växtlivet. Jag undrar hur miljöministern ser på denna gasledning. Är den verkligen nödvändig? Finns det möjligtvis alternativa ledningsdragningar?

Anf. 4 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! En vanlig invändning är: Men alliansen sade ju i valrörelsen att... Jag kan försäkra Jacob Johnson att de åtgärder som alliansen räknade upp i valmanifestet självklart gäller. De kommer att vidtas under valperioden. Det är för valperioden valmanifestet gäller, inte bara de allra första månaderna. Jag upprepade det i riksdagen den 8 november och räknade också upp åtgärderna konkretare, så de är redan redovisade.

Jacob Johnson säger i sitt inlägg att det gjordes en bra aktionsplan, men att den genomfördes i för låg grad. Det är också regeringens uppfattning. Det jag säger i interpellationssvaret är att den är en bra grund som vi ska ta vara på, men att vi också ska se till att den blir genomförd. Det är det jag menar med att gå från ord till handling. Det havsmiljöråd som har inrättats vid Naturvårdsverket kommer att ha sitt första möte i april, och där är aktionsplanen en viktig del av arbetet.

Jag kan instämma i Lars-Ivar Ericsons beskrivning att det var god vilja men mindre kraft under den förra perioden. Jag hoppas att vi ska kunna bygga vidare på god vilja men dessutom gå just från ord till handling. Vi kommer också att ta vara på ledningen som kommer att göras från de olika myndigheternas sida.

Dessutom ska vi vidga politiken till att omfatta mer än bara havsmiljöområdet. Det är också innebörden av mitt svar. Vi kommer att redovisa politik, program och åtgärder för sektorerna tvärs över när det gäller jordbruket, sjöfarten och fisket. Vi vill arbeta med medel som tillsyn, skärpta krav och drivkrafter för att få ned utsläppen i kust- och skärgårdsområdena tillräckligt snabbt. Vi kommer att göra detta här hemma, och vi kommer framöver att presentera ett antal åtgärder utöver aktionsplanen.

Vi kommer också att med mycket större kraft driva det internationella arbetet. Ett viktigt steg togs i höstas när vi, trots ganska så segt motstånd när det gällde det marina direktivet, lyckades övertyga om att man skulle öppna möjligheten för att göra Östersjön till ett pilotområde. Det är ett viktigt första steg.

Nästa steg är arbetet med Helcoms aktionsplan för Östersjön. Vi ska attackera övergödningen och de farliga ämnena och se till att skapa gemensam skärpning i fråga om sjöfarten. Sverige driver dessutom hårt kravet på att starta utsläppshandel för fosfor och kväve. Vi vet ännu inte om vi lyckas i det arbetet, men det råder verkligen ingen brist på ambition, kraft och konkreta initiativ från svensk sida.

Den 2 mars träffade jag den finska miljöministern, den 26 mars träffar jag den polska miljöministern, och vi har i dagarna intensiv kontakt med Danmark, bara för att nämna några exempel.

Vi arbetar också för att inom EU få fram en gemensam reglering av fosfaterna. Vi förbereder också att vi för egen del ska kunna gå före. Jag hoppas att inom kort kunna redovisa det också.

När det gäller gasledningen, som Lars-Ivar Ericson utöver dessa frågor tar upp, är det bara att konstatera att den svenska lagstiftningen och de internationella konventioner som vi har skrivit på ställer mycket höga krav, inte minst på miljökonsekvensbeskrivningen och på den miljöprövning som ska följa. Det enda som finns att tillägga är att Sverige kommer att upprätthålla den mycket höga ambitionen i prövningen.

Anf. 5 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Miljöministern svarar att regeringen har angivit vilka åtgärder som ska vidtas under mandatperioden. När det gäller Östersjön är åtgärden en havsmiljöstrategi.

Interpellationen handlar om att få lite mer insikt i vad denna strategi ska innehålla, när den kommer och vilka åtgärder den ska omfatta. Jag tycker att miljöministern är svaret skyldig.

Det är bra att arbetet med Östersjön som ett pilotområde under EU:s marina direktiv går vidare. Det stöder vi naturligtvis.

Jag skulle vilja ta upp några andra saker som finns med i miljöministerns interpellationssvar. Det gäller det gemensamma högnivåmötet. För någon månad sedan pratades det om ett gemensamt jordbruks- och miljöministermöte i Stockholm i slutet av april. Både jordbruksministern och miljöministern stod bakom inbjudan till ett sådant möte. Men i svaret i dag presenteras detta som ett möte på hög internationell nivå. Hur ska detta tolkas? Är det inte längre fråga om ett möte på ministernivå? Vad har skett? Kan det vara så att regeringen internt inte är riktigt ense om hur slipstenen ska dras? Jag hoppas att miljöministern kan förtydliga detta.

Jag måste vidare ge uttryck för en besvikelse över bristfälliga svar på mina sex frågor. Svaren på dessa konkreta frågor består ofta av undanlidningar och beskrivningar av åtgärder i den politik som fördes på området under förra mandatperioden. Det är inte riktigt tillfredsställande.

Det saknas till exempel ett konkret svar på frågan om genom vilka åtgärder och med vilken tidsplan som ministern avser att verka för att Naturvårdsverkets aktionsplan genomförs. Jag ställer därför frågan igen.

När det gäller frågan om ministern vid förhandlingarna inom Helcom avser att verka för bindande åtgärder och för ett fosfatförbud inom Baltic Sea Action Plan som ska antas senare i år noterar jag i och för sig det glädjande beskedet att regeringen kommer att driva frågan om fosfatförbud inom Helcom. Det är bra, och det stöder vi. Men den principiella frågan är om regeringen är beredd att verka för åtgärder som ska vara av bindande karaktär. Nu upprepar jag den frågan.

Det är en mycket allvarlig situation som Östersjön befinner sig i. Enligt utvärderingar från Miljömålsberedningen vad gäller samtliga nationella miljömål som rör havet, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Levande sjöar och vattendrag, kommer dessa att vara svåra att nå till 2020 om inte ytterligare åtgärder vidtas. Även miljö kvalitetsmålen Ingen övergödning och Bara naturlig försurning är svåra att nå.

Det krävs verkligen konkreta åtgärder. Jag hoppas att ministern kan konkretisera på vilket sätt man ska få fram havsmiljöstrategin.

Anf. 6 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Jacob Johnson beskrev i sin interpellation de förslag för Östersjön som Vänsterpartiet förde fram under den förra mandatperioden. Det kan vara på sin plats att erinra om att även Centerpartiet hade en hel del förslag till offensiva åtgärder, förslag som jag antar att miljöministern säkert är välbekant med.

Det är förslag som jag inte vill undanhålla åhörarna och tv-tittarna.

Centerpartiet konstaterade att efterlevnaden av de regler som Helsingforskommissionen bestämt fungerade dåligt. Målen nåddes inte. Vi menade att berörda länder borde inrätta en särskild Östersjöregering med kraftig beslutskompetens. Denna regering skulle kunna fatta beslut inom områden som berör transporter, gränsvärden för närsaltsutsläpp och kemikalier och fiske. För att besluten sedan skulle efterlevas ville vi ha en särskild miljödomstol för Östersjön. Denna domstol skulle se till att alla miljöbrott mot Östersjöns ekosystem straffades.

Från att ha varit ett relativt näringsfattigt hav har Östersjön blivit överdrivet näringsrikt. Utbyggnaden av reningsverk har minskat utsläppen av kväve och fosfor. Det har förbättrat miljön längs kusterna men ute i öppna havet är problemet med övergödning allvarigare.

Det gläder mig när jag i interpellationssvaret ser att regeringen vill få bort utsläppen av fosfater från tvättmedel. Det är bra. Och det är bra att frågan drivs i EU.

Det är också intressant att ministern pratar om utsläppsrätter för fosfor och kväve. Det är också en fråga som vi i Centerpartiet har drivit. Det kan låta som en utopi men följande exempel är inte helt orealistiskt: Vi tänker oss att en markägare i Sverige kan välja att inte avverka skog – skog som fångar upp kväve – för att i stället sälja sina utsläppsrätter till ett avgasreningsverk på andra sidan Östersjön. Man kan småle åt detta förslag, men i Havsmiljökommissionens slutbetänkande står det att dagens sätt att arbeta måste förändras i grunden. Det räcker inte att lappa och laga i nuvarande system. Sättet att arbeta har fört oss till vägs ände. Dagens regelverk skyddar inte våra hav.

Jag skulle vilja höra ministrarnas syn på det förhållandet att Sverige genom Sida har gjort stora satsningar för att rena Östersjön. 800 miljoner har getts i direktstöd till reningsverk, och 1,8 miljarder har anslagits till olika miljöprojekt runt Östersjön.

Jag undrar om detta är en väg att gå i fortsättningen, alltså att öka Sidas anslag till miljöåtgärder runt Östersjön?

Anf. 7 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! I grunden är en stor del av den kritik Jacob Johnson riktar i själva verket riktad mot att för lite har gjorts tidigare. Det är därför som miljömålen inte nås. En huvudpoäng i budskapet i dag har varit att den nya regeringen säger att den ska göra så mycket som möjligt av det som skissades under förra perioden. Det är för att så mycket är ogjort av det som borde ha gjorts.

Det leder också till att vi därutöver har sagt att vi ska höja ambitionsnivån när det gäller att bredda åtgärderna, vilket jag redovisade och kommer att fortsätta att redovisa den konkreta innebörden av. Vi menade redan i valrörelsen att det också måste motsvaras av ekonomiska resurser som möjliggör det. Det kommer vi att presentera framöver. Vi säger också att vi ska se till att mycket starkare driva detta arbete internationellt. Det är precis vad vi har gjort.

Det kommer alltid att gå att föra en debatt där man kan säga: Varför har ni inte hunnit göra det redan som ni har lovat att ni ska göra under valperioden? Jag kommer gång på gång att upprepa: Det ska vi göra just under valperioden, men vi har aldrig lovat att göra det under de sex första

månaderna. Vi klarar inte att ta igen under sex månader det som borde ha gjorts under tolv eller åtta år eller fyra år tidigare.

Vi kan hålla på att upprepa detta, Jacob Johnson och jag, och andra ledamöter och jag. Det kommer till sist att kännas ganska tröttsamt. Det får likväl sägas i dag, eftersom det på något sätt var huvudpoängen i Jacob Johnsons inlägg.

När det gäller högnivåmötet är det ingen tvekan. Vi har varit fullständigt överens i regeringen om tagen. På Miljödepartementets initiativ genomför vi just nu ett arbete med inriktningen på ett högnivåmöte.

Det har visat sig i de kontakter vi har runt Östersjön att det kommer att gagna dialogen bäst med det syfte vi har, nämligen att förbereda novembermötet inom Helcom. Det har med den höga ambition vi har visat sig vara bästa sättet att genomföra det, och då gör vi det så.

När det gäller fosfatförbudet är inriktningen att bredda det genom att få en gemensam reglering inom EU. Konsekvensen av det blir att driva arbetet inom Helcom. Vi kommer också, som jag sade, att lägga fram förslag som innebär att Sverige är berett att gå före. Jag tycker att det är bra.

Eftersom vi driver det med största möjliga kraft tror jag att vi har goda möjligheter att lyckas i varje fall i viktiga delar. Det gäller inte minst med tanke på det stöd från många länder som vi så här långt har lyckats skapa inom EU.

Lars-Ivar Ericson tar upp vikten av att få gemensamma åtgärder runt Östersjön och också lyfta dem över staternas nivå. En möjlighet att skapa tillräcklig handlingskraft över staternas gränser när det gäller Östersjön är pilotområdet. Vi arbetar också nu med frågan om en gemensam förvaltningsstrategi för att möjliggöra insatser över nationsgränserna.

Vi kommer att pröva olika möjligheter att stödja reningsinsatser på andra sidan Östersjön. Det är en av de viktigaste insatserna när det gäller reningsverken. Vilket anslag det ska läggas på tänker jag återkomma till. Men vi har en gemensam uppfattning om hur viktigt det är att lyckas åstadkomma det.

Jag hoppas att vi framöver i riksdagen kommer att kunna skapa ett brett stöd för den politiken. Jag är övertygad om att vi har gemensamma utgångspunkter. När vi går från ord till handling ska vi antligen kunna ha stöd för det.

Anf. 8 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Jag har en avslutande fråga om högnivåmötet. Är det samma sak som det anmälda ministermötet, eller har nivån sjunkit på mötet som ska hållas om knappt en månad?

Andreas Carlgren säger att åtgärderna kommer att presenteras framöver och att allt inte kan genomföras i dag. Det förstår också jag. Om regeringen avser att presentera en strategi i slutet av valperioden måste jag säga att jag blir besviken. Alla åtgärder som strategin kommer att innehålla kan inte vara genomförda i dag. Men förslagen till åtgärder måste fram för diskussion.

Jag och Vänsterpartiet kommer, om jag uttrycker mig lite metaforiskt, att som en bäver återkomma och förfölja ministern i den här frågan. Det är oppositionens roll. Men framför allt är situationen i Östersjön så allvarlig att det krävs.

Jag uppmanar regeringen att den medan den funderar på sin strategi tillvaratar nuvarande strategi, tillser att arbetet fortsätter, genomför aktionsplaner för havsmiljön och beviljar nödvändiga budgetmedel.

Återigen vill jag avslutningsvis fråga: När kommer regeringens havsmiljöstrategi, och i vilken form avser regeringen att presentera den? Oavsett form och tidpunkt kommer vi att lusläsa den och komma med våra förbättringsförslag. Östersjön kan inte vänta. Tack för debatten.

Anf. 9 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Denna debatt har tydligt visat på sambandet mellan människors livsstil och följderna för Östersjön. Vi kan konstatera att mycket görs i Sverige men att tempot är lägre i de andra Östersjöländerna. Kanske det kan bero på att politikerna där inte är tillräckligt medvetna om problemen, reagerar för långsamt eller har en snårigare byråkrati, jag vet inte.

Det är helt klart att det behövs tuffare tag och att EU-medlemskapet har stor betydelse för framtida åtgärder. Tuffare tag behövs från alla håll och också mer internationellt samarbete. Det behövs en kraftsamling kring forskning och övervakning.

Jag undrar hur ministern ser på möjligheten att det skulle kunna inrättas ett internationellt forskningsinstitut för Östersjöns miljö. Det kunde lämpligen placeras på Gotland eller i Karlskronatrakten.

Det är viktigt att gå till botten med miljöfrågorna för Östersjön och inte bara skumma på ytan. Jag menar att regeringen har som en av sina viktigaste uppgifter att rädda Östersjöns framtid.

Jag tror att miljöministern kommer att kraftfullt driva Östersjöfrågorna. Vi måste både i Sverige och i internationella sammanhang ta gemensamma krafttag i denna viktiga fråga. Därmed vill jag tacka för debatten och önska lycka till i de viktiga miljöfrågorna.

Anf. 10 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Svaret på Jacob Johnsons fråga är att regeringen inte bara ska presentera en strategi. Vi ska självklart presentera åtgärder, och inte bara det. Vi ska genomföra dem.

Det betyder också att svaret på frågan hur de ska presenteras är att det ska ske som åtgärder som börjar genomföras konkret tidigt under mandatperioden. Vi kommer också att presentera en proposition med det samlade greppet. Det blir i själva verket en långt högre ambitionsnivå än att bara presentera en strategi.

Det som har hänt sedan valet är att allt det vi lovade ska genomföras, men vi har också höjt ambitionen. Jag tänker presentera det framöver. Jag väntar mig inga överdrivna applåder från Jacob Johnson. Men jag tror att vi har goda chanser att också samla brett stöd i riksdagen.

När det gäller Lars-Ivar Ericsons fråga om ett institut vill jag bara konstatera att vi har fått ett förslag från Göran Enander, som är havsmiljöutredare, om ett havsmiljöinstitut. Det är en av de frågor som vi just bereder inom Regeringskansliet.

Jag är mycket intresserad av det förslag han har lagt fram. Det kan mycket väl utvecklas något. Det får vi bedöma i det arbete som pågår. Det kommer att vara viktigt som en del av det arbete som ska göras vid sidan av en rad andra åtgärder som jag ska presentera framöver. Även jag vill tacka för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:381 om storstadsmiljö

Anf. 11 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Sylvia Lindgren har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att stärka kommunernas miljöarbete. Hon har även frågat vilka åtgärder jag kommer att vidta för att skapa förutsättningar för att förbättra miljön i våra storstäder och då inte minst i Stockholm.

Till att börja med vill jag understryka att regeringen tar miljöfrågorna och arbetet för att åstadkomma en hållbar utveckling på största allvar. Därför har Sverige varit starkt drivande för de ambitiösa klimatmål och mål för den förnybara energin som nyligen beslutades inom EU.

Arbetet med hållbar utveckling ska stärkas på alla nivåer i samhället. Hela landet måste ha möjlighet att utvecklas. Genom att stärka näringslivets konkurrenskraft och skapa bättre villkor för forskning och investeringar, till exempel inom ny miljöteknik, ökar potentialen för hållbar tillväxt och god miljö.

Kommunerna har en central roll i det här arbetet. De har det samlade ansvaret för att lokalt åstadkomma en god livsmiljö. De har även ett övergripande ansvar för lokala anpassningar av de nationella miljömålen. Genom sitt myndighetsarbete, ansvaret för samhällsplaneringen och genom åtgärder inom sin egen verksamhet har de viktiga uppgifter i arbetet för att miljömålen ska nås.

Jag vill därför understryka vikten av ett aktivt arbete i kommunerna. Enligt den genomgång av miljömålsarbetet som Naturvårdsverket gjort på regeringens uppdrag är också kommunernas insatser omfattande. Några av de insatser som görs gäller införande av miljöledningssystem och samordning med det lokala Agenda 21-arbetet. Men det är också viktigt att arbetet för en hållbar utveckling och miljömålsarbetet integreras som en naturlig del i kommunernas ordinarie verksamhet, till exempel i den fysiska planeringen, energiplaneringen och utvecklingen av trafiksystem.

En central fråga här är hur kommunen bör planera långsiktigt för att minska energianvändning och klimatpåverkan till hållbara nivåer.

Staten har naturligtvis också ett grundläggande ansvar för ett förbättrat miljöarbete: genom att sätta tydliga mål, genom att förbättra det sektorsövergripande arbetet och genom samordning och samarbete mellan stat och kommun. Länsstyrelsen och andra regionala aktörer har i detta

sammanhang viktiga roller när det gäller genomförandet av miljöarbetet både på lokal och på regional nivå.

Den specifika frågan om dubbdäck och föroreningar i form av partiklar, som tas upp i interpellationen, utgör ett exempel på ett område där samordnade statliga och kommunala insatser krävs. Flera av de mest effektiva åtgärderna för att minska partikelhalterna ligger på lokal nivå, till exempel renhållning och spolning av gatunätet. Men även åtgärder som kräver statliga beslut, såsom investeringar i infrastruktur och andra statliga åtgärder, är betydelsefulla. Vägverket har producerat material för informationsspridning om dubbdäckens effekter som använts av bland annat Stockholms kommun. Vägverket har även fått i uppdrag av regeringen att utreda olika möjliga åtgärder för att minska partikelemissionerna från dubbdäck och väghållning. Det uppdraget kommer att redovisas under våren. Boverket har tagit fram råd för hur miljö kvalitetsnormerna kan beaktas vid planeringen. Jag vill även poängtera att återinförandet av trängselskatt i Stockholm kommer att få påtagliga effekter i form av minskad trängsel och bättre miljö, inte minst i form av bättre luft i innerstaden.

Arbetet för en hållbar utveckling måste ske i såväl stora som små kommuner. Stockholm och landets övriga storstäder har samtidigt en nyckelroll i kraft av storleken i sig, som ger särskilda förutsättningar för ett dynamiskt näringsliv men också särskilda utmaningar för att åstadkomma integration och social utveckling, men också för att de största stadsregionerna ofta går i bräschen i utvecklandet av ny teknik och nya arbetsmetoder som sedan sprider sig i landet. Jag ser med tillförsikt fram emot ett gott samarbete med Stockholm och andra storstäder för att gemensamt åstadkomma en hållbar utveckling för Sverige.

Anf. 12 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Tack, Andreas Carlgren, för svaret. Jag tycker att det finns många delar i svaret som är bra. Men det ska också ställas i relation till vad som händer och sker, inte minst i Stockholmsregionen. Jag är övertygad om att Andreas Carlgrens ambitioner på detta område, med tanke på hans bakgrund, är stora. Men de stämmer inte överens med det som händer och sker i Stockholm i dag. Låt mig därför ta några exempel.

Beslutet om verksamhetsplanen för Miljö- och hälsoskyddsnämnden innebär kraftiga nedskärningar i miljöverksamheten. En rad verksamheter kommer att avvecklas eller i praktiken upphöra. De nya nivåerna innebär en halvering av anslagen och en minskning av verksamheten med en tredjedel.

I och med detta beslut har också tidigare beslut om ansvaret när det gäller Agenda 21-arbetet upphört, Agenda 21-arbetet som miljöministern också framhåller som viktigt. Det blir stopp för kampanjer och påtryckningar. Därmed försvåras ett av våra kanske viktigaste arbeten, nämligen att öka förståelsen och ändra attityderna i fråga om miljöarbetet. Privatiseringar och uppstyckningar av verksamheter motverkar också det långsiktiga miljöarbetet. Man glömmer samhällsansvaret. Ett exempel är Stockholm Vatten. Man pressar kostnaderna i ett kortsiktigt perspektiv för att de ska bli så låga som möjligt. Men man glömmer att det innebär ett uteblivet utvecklingsarbete. Ett kortsiktigt underhållsarbete innebär att man vältrar över kostnaderna på kommande generationer och att det blir

sämre vattenkvalitet på sikt. Och inte minst förlorar Stockholm på sikt sitt internationella anseende på detta område. Och vi i Stockholm har ju alltid varit så stolta över vårt vatten. Jag vill att det ska vara så i fortsättningen också. Men jag ser klara faror i detta.

Andreas Carlgren tog också upp trängselskatten. Det är viktigt att trängseln på våra gator och vägar, främst i innerstaden, minskar. Då krävs det att kollektivtrafiken blir bättre och attraktivare. Men den kanske allra viktigaste anledningen till att vi socialdemokrater vill återinföra trängselskatten är mycket starka miljöskäl. Vi anser att intäkterna ska gå både till förbättrad kollektivtrafik och till väginvesteringar. Det var ju det som människor röstade ja till i folkomröstningen. Före valet var motståndet mot trängselskatten massivt från de borgerliga leden. Man obstruerade in i det sista. Därför var läget oklart när omröstningen om trängselskatten förvisso resulterat i ett tydligt ja, men det fanns osäkerhet om hur de borgerliga företrädarna skulle agera i frågan.

Alla partier lovade före valet att följa folkomröstningsresultatet. Men nu är tongångarna annorlunda. Nu ska inte en krona gå till investeringar i kollektivtrafik, utökad turtäthet eller extrabussar. Nu vill den borgerliga alliansen satsa allt på ett kort, nämligen finansiering av våra vägar. Lagg här till effekterna med färre bussar och mer bilar, och så höjer man taxan, inte minst engångstaxan för enkelresorna, vilket gör att man motverkar att människor åker kollektivt och i stället tar den egna bilen. Det är inte miljöfrämjande för vår fina stad och dess utveckling.

Anf. 13 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag är övertygad om att Sylvia Lindgren och jag är överens både när det gäller att vi är stolta över vår fina stad Stockholm och när det gäller många miljöambitioner.

Jag förstår så väl att Sylvia Lindgren är lockad att ta en kommunalpolitisk debatt med mig. Men eftersom det inte riktigt är mitt ansvar och min uppgift avstår jag från den kommunala debatten.

Däremot tycker jag att det finns skäl att säga några saker om trängselskatten som jag tycker att många debattörer, bland annat socialdemokraterna, i dagar och månader har låtsats att de inte finns. Huvudfrågan i folkomröstningen var om man i Stockholm skulle ha trängselskatt eller inte. Det var en stor majoritet i Stockholms kommun som röstade ja till det. Och precis som sades följs också det resultatet nu, trots att även jag som röstade ja till trängselskatt i folkomröstningen får erkänna att det är klart att det var en lite mer komplicerad bild när alla kranskommuner som hade folkomröstningar genomgående röstade nej. Likväl är alliansregeringens besked att trängselskatten ska återinföras.

Det är klart att Socialdemokraterna i det läget också kunde ha sagt: Det här är oerhört bra. Det här är det som vi under stort motstånd har slagits för. Nu genomför alliansregeringen det.

Men det är inte den linje man väljer. I stället för man i månader en stor debatt om hur de pengar som trängselskatten ger ska användas – som om det var det enda som betalade trafikinvesteringar i Stockholm! Vore det bara det som satsades skulle det väl vara en katastrof för Stockholmsregionen.

Sylvia Lindgren, de flesta andra debattörer och jag vet mycket väl att trafikinvesteringarna i Stockholmsregionen är långt större än så. Det

investeras mycket i kollektivtrafiken i Stockholm och ska framöver investeras mycket i kollektivtrafiken i Stockholm.

Dessutom förbereder regeringen satsningen på järnvägen. Gång på gång påstås det att alliansregeringen vill riva upp satsningen på järnvägen i Stockholm. Det är naturligtvis fullständigt fel, men vi betalar ur andra anslag. Det vet debattörerna mycket väl, men det passar in i bilden att beskriva det som att det inte är så.

Detta med partikelutsläppen, som Sylvia Lindgren frågar om i interpellationen men som hon inte nämner nu i debatten, är just ett exempel på en av de många goda miljöeffekter som trängselskatten kommer att ha. Som miljöminister är jag själv mycket nöjd med att trängselskatten kommer att återinföras.

Jag tycker att det är viktigt att se till att investeringarna som helhet ger förutsättningar också för en bra miljö i Stockholmsregionen. Eftersom jag vet att just de investeringarna är långt mer än bara pengarna från trängselskatten har jag en väldigt stor tillförsikt när det gäller det arbetet.

Jag vet att det finns en majoritet i landstinget och en majoritet i staden som vill arbeta för det, och det finns en övertygelse från alliansregeringens sida. Vi söker nu också möjligheter att tillsammans med andra regioner finansiera de delar som gäller järnvägen genom den förhandlare som vi har utsett.

Arbetet går alltså vidare, även om man i debatten ibland kan få det att låta som att det inte alls är så.

Anf. 14 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Vi har inte sagt nej till väginvesteringar med pengar som kommer in genom trängselavgiften – det råder det ingen tvekan om. Men vi ser att det behövs satsningar på kollektivtrafiken. Då säger Andreas Carlgren att det kommer att finnas pengar från annat håll till den och att medel kommer att hittas på andra vägar. Men det har inte i någon form presenterats hur det ska ske.

Faktum kvarstår. Ett hundratal bussar har dragits in beroende på att man inte längre har trängselavgiften. Det drabbas jag dagligen av. Jag åker tunnelbana från södra delen av staden in hit. Att det blir mer och mer folk på tunnelbanorna är *en* effekt. Vi ser också att antalet privatbilar ökat beroende på att det har blivit försämringar i kollektivtrafiken.

Den enda förutsättningen för att människor i gemen ska låta bli att ta bilen är att kollektivtrafiken blir attraktivare. Därför måste man satsa på denna. Jag beklagar att man inte gör det i den här vevan.

Jag hörde att jag inte tog upp frågan om dubbdäcken. Det gör jag gärna, för jag tycker att det är en oerhört viktig del – detta av flera olika skäl, något som framgår av interpellationen.

Andreas Carlgren sade tidigare här att mycket av det jag tar upp är kommunala frågor. Men den nationella nivån har en väldigt stor inverkan. Därför måste det finnas ett samspel här. Det råder väl ingen tvekan om att man i Stockholm vid ett flertal tillfällen har förhalat det här med dubbdäcken. Det har man gjort också när det gäller bullerplank längs Nynäsvägen. Jag vet inte om Andreas Carlgren ibland reser där. Efter Globen och vidare mot Farstaområdet går Nynäsvägen genom Gamla Enske-

de. Där har det under en rad år varit många många klagomål. Åtgärder måste vidtas, säger man.

Det var en enhällig stadsdelsnämnd. Från alla partier var man helt klar över att bullerplank skulle sättas upp. Men vad gör den nya alliansen? Jo, man struntar i vad som sagts på lokal nivå. Man för över frågorna till central nivå. Därmed får man bort det lokala ansvaret. Men också interpellationssvaret andas ju hur viktigt detta är. Det är också en negativ effekt av det som händer och sker.

Vidare har renhållningsarbetet centraliserats. Det har tagits bort från den lokala kännedomen så att säga. Det är klart att jag känner en stor oro över det här. Det kan ju få effekter inte minst för miljonprogramsområdena där renhållningsarbetet minskas ned till förmån till exempel för en prioritering av områden med turiststråk.

På punkt efter punkt kan vi se negativa effekter av den borgerliga alliansens ledning i stadshuset och av vad man gör i miljösammanhang.

En annan fråga som kanske också är kontroversiell i sammanhanget är den om Bromma flygplats. Bromma finns sedan år 1936. Redan år 1945 kom de första klagomålen från de kringboende om buller och miljöproblem.

Kommunikationerna mellan Bromma och Stockholm är fortfarande undermåliga. Många gånger tar det längre tid att åka med bil från det här huset till Bromma än det tar att åka ut till Arlanda. Därför tycker vi att det är viktigt att nu säga ifrån, att säga att vi måste hitta andra möjligheter för flyget för att avveckla Bromma flygplats år 2011 när avtalet med Luftfartsverket löper ut.

Jag är övertygad om att populistiska beslut många gånger går före miljöbesluten. Vi som politiker ska, tycker jag, hålla oss för goda för att ramla i den fällan. Därför vädjar jag ännu en gång till Andreas Carlgren om att lägga krut i de här frågorna.

Anf. 15 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! På den sista punkten kan jag lova Sylvia Lindgren att jag ska lägga krut. Jag lägger för övrigt redan krut på frågorna. Däremot får Sylvia Lindgren nog hålla till godo med miljöministern i den här debatten. Jag rekommenderar en kommunal debatt med de borgarråd som har ansvar för de olika frågorna. Jag kommer inte att ge mig in i dem.

I de delar som gäller mitt ansvar vill jag däremot svara att regeringen när det gäller Brommaflyget har sagt att vi ska behandla de frågor som fanns i Stockholmsberedningens betänkande om flygkapaciteten i Stockholm-Mälardalsregionen under det här året. Därför har vi gett Luftfartsverket i uppdrag att senast den 1 december i år redovisa resultaten av verkets diskussioner med Stockholms kommun om den framtida flygverksamheten på Bromma flygplats. I dag har jag ingen anledning att föregripa den behandlingen.

När det sedan gäller trängselskatten och trafiksituationen i Stockholm konstaterar jag att det är självklart att privatbilismen ökade i Stockholms innerstad när trängselskatten upphörde att gälla efter folkomröstningen. Nu återinförs trängselskatten. Det är lika självklart att det kommer att ha stor effekt på privatbilismen. Sedan är det helt enkelt bara ett faktum att det när det gäller kollektivtrafiken investeras genom särskilda anslag. Det

finns en samstämmighet om att satsningarna på kollektivtrafiken framöver kommer att öka.

Regeringen har också gett Vägverket och Banverket i uppdrag att gemensamt ta fram ett nationellt handlingsprogram för kollektivtrafikens långsiktiga utveckling. Det kommer också att beröra Stockholmstrafiken. När det gäller ett sådant handlingsprogram kommer vi att få redovisning vid två tidpunkter under år 2007, så regeringen kommer att ha anledning att återkomma till frågan.

Redan den 1 juli när trängselskatten återinförs kommer vi att kunna se effekter i Stockholm till exempel just i form av minskade utsläpp i luften från privatbilismen. Trängselskatten är naturligtvis också en åtgärd som kommer att minska effekterna av dubbdäcken i Stockholm.

Därutöver ligger ett uppdrag på Vägverket. Detta ska redovisas nu i vår. Jag kommer med mycket stort intresse att ta del av de förslag som läggs fram för att man ska kunna komma till rätta med och kunna minska partikelutsläppen från dubbdäcken i städerna över huvud taget. Det är en mycket viktig miljöfråga och en av de frågor där jag ska se till att lägga krut framöver därför att det är viktigt och nödvändigt inte minst för barnens skull att kunna minska belastningen på storstadsmiljön i den delen.

Anf. 16 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Andreas Carlgren uppmanar mig att ha en kommunalpolitisk debatt med företrädarna i kommunen. Men vi ser ju att de här frågorna väldigt mycket går hand i hand inte minst när det gäller konkurrenskraft, forskning och investeringsfrågor – alla avgörande för miljön.

Jag tycker att det är trist att vi nu tvingas ta av oss ledartröjan i miljöarbetet. Det framgångsrika försöket med trängselavgift satte inte bara Sverige på den internationella miljökartan. Vi blev också förebilder i detta sammanhang.

När man skär ned på miljö- och hälsoskyddsarbetet i Stockholms kommun med 44 miljoner på två år – med nästan en tredjedel – riskerar man att inte klara sina lagstadgade åtaganden. Man nedmonterar vattenverksamheten i Stockholmsregionen, och när det gäller utvecklingen av kollektivtrafiken har vi ännu inte sett några medel. Det är klart att man då känner sig väldigt orolig inför utvecklingen.

Svaret som miljöministern lämnade på interpellationen stillar knappast min oro. På punkt efter punkt har jag skrivit: Illa, illa, illa! Det stämmer inte överens med verkligheten. Svaret rimmar illa med de beslut som fattas, inte minst av den moderatstyrda alliansen i Stockholms stad.

Jag är övertygad om att kollektivtrafikanvändningen måste öka, och det är klart fel när man inte använder trängselavgifterna till detta. Man vet att när man trängselavgifter gynnar det kollektivtrafiken, för trängseln handlar om miljön. Då får det en helt annan dimension.

Jag vill tro att miljöministern med sitt ursprung vill väl i miljöfrågor. Jag förstår att han har mycket att fajtas med i den borgerliga alliansen, inte minst gentemot dem som styr i Stockholm. Vi socialdemokrater vill ha en bra miljöpolitik, och vi beklagar att det nu går bakåt.

Anf. 17 Miljöminister ANDREAS CARLGRÉN (c):

Herr talman! Jag uppskattar Sylvia Lindgrens omtanke om mitt välbefinnande, men jag kan lugna Sylvia Lindgren fullständigt på den punk-

ten. Jag fajtas för miljön men behöver inte fajtas mot mina allianskolleger. Det är inte alls det som är problemet, utan problemet är naturligtvis att tillräckligt snabbt få fram de åtgärder som vi behöver vidta både för Stockholms skull och för miljöns skull som helhet i landet.

Jag håller helt med om att frågorna hänger ihop när det gäller den statliga nivån och kommunernas arbete. Det är inte det jag talar emot. Men när Sylvia Lindgren gör till exempel bullerplankens placering till en huvudfråga i ett av anförandena måste jag säga att det är en kommunal fråga.

Jag tycker fortfarande att det är någonting konstigt med att inte kunna erkänna att det är ett mycket stort steg för Stockholms miljö att trängselskatten nu återinförs i Stockholm. Dessutom sker det på förslag från en alliansregering till följd av en folkomröstning i Stockholms kommun, och till följd av att resultaten från den period när detta gjordes på försök var mycket goda för Stockholmsmiljön.

Nu ser vi till att detta permanentas, och i stället för att, som egentligen vore rimligt, applådera den framgången är Sylvia Lindgren mest missnöjd, besviken och lite småsur. Jag får väl på motsvarande sätt visa min omtanke om Sylvia Lindgrens välbefinnande och hoppas att humöret stiger framöver.

Jag tror att Sylvia Lindgren kommer att tycka att det mesta som vi gör ändå rimmar dåligt och illa med vad hon tycker borde göras. Men det kanske är en del av rollerna här.

Arbetet kommer att gå vidare, och jag är övertygad om att vi kommer att kunna visa goda resultat för Stockholmsmiljön när den här perioden är slut.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2006/07:305 om behov av forskning kring strålning

Anf. 18 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jan Lindholm har till infrastrukturministern ställt ett antal frågor som rör ohälsa och elektromagnetiska fält. Interpellationen har överlämnats till mig.

Låt mig först av allt konstatera att frågan om ohälsa och elektromagnetiska fält är komplex och berör flera statsråds ansvarsområden. Människan är anpassad till att leva med jordens magnetfält, och man har inte kunnat påvisa någon skadlig inverkan ens av mycket starka statiska magnetfält. Växlande magnetfält skapar elektriska strömmar i kroppen. Vid mycket starka fält kan strömmarna bli så stora att de kan innebära en hälsorisk. Det råder i dag stor samstämmighet om vilka fältstyrkor som behövs för att ge upphov till omedelbara skadliga effekter som nerv- och muskelretningar. De styrkor på fälten som krävs ligger långt över vad som normalt finns i vår omgivning, och allmänheten utsätts i dag aldrig för så starka magnetfält.

Flera nationella myndigheter och organisationer är delaktiga inom forskningen om elektromagnetiska fält. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS, har sedan 2001 regeringens uppdrag att följa

forskningen inom området elektromagnetiska fält (EMF) och hälsorisker med särskild betoning på elöverkänslighet. Rådet har en arbetsgrupp som årligen rapporterar om den vetenskapliga utvecklingen på området. Statens strålskyddsinstitut, SSI, har ansvaret för miljökvalitetsmålet Säker strålmiljö. SSI har genom sitt regleringsbrev ansvaret för övervakningen av strålmiljön i Sverige och har dessutom ett internationellt vetenskapligt råd för frågor som rör elektromagnetiska fält och hälsoeffekter.

Jan Lindholm påstår i sin fråga att regeringen är snålare än sin företrädare beträffande forskningsmedel till strålskyddsområdet. Fakta visar motsatsen. Utöver att FAS uppdrag avseende elöverkänslighet kvarstår fick SSI för 2007 ett tillskott på 10 miljoner kronor som var öronmärkta för strålskyddsforskning. Jag delar inte heller Jan Lindholms uppfattning att forskare flyr landet med anledning av att förhållandena för forskare på området skulle vara kärva. Svenska forskare deltar bland annat i Världshälsoorganisationens, WHO, världsomspännande program för EMF-studier, alltså forskningen om elektromagnetiska fält. Här lägger WHO särskild vikt vid tänkbara effekter av svaga elektromagnetiska fält. Regeringen bedömer att ansvaret för denna forskning i Sverige är tydligt i dag, och dessutom har det visat sig att den internationella forskningen håller hög kvalitet. Det är därför inte motiverat med ett särskilt svenskt forskningsprogram.

Frågan om bostad för personer med särskilda behov är i första hand en kommunal fråga. Enligt socialtjänstlagen har kommunerna det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Den enskilde kan söka bistånd, och det är kommunen som bedömer behovet.

Det är även kommunerna som ansvarar för den fysiska planeringen i kommunen. Det finns ett allmänt intresse av att bygga ut infrastrukturen för trådlös kommunikation. En sådan utbyggnad ställer krav på att det finns basstationer och antenner med ett visst avstånd från varandra eftersom de utgör ett nät. Lokalisering av telemaster prövas av kommunerna i samband med bygglovsprövningen. Kommunerna tar även hänsyn till andra allmänna intressen och till enskilda intressen vid den lämplighetsprövning som görs enligt plan- och bygglagen. Sådana bedömningar kan till exempel innebära att lokalisering i närheten av viss bebyggelse eller inom ett visst område så långt som det är möjligt bör undvikas.

Frågan om inrättande av så kallade lågstrålande zoner har tagits upp i olika sammanhang. Det bör redan som utgångspunkt påpekas att det rent tekniskt är svårt att inrätta särskilda områden med låg elektromagnetisk strålning eftersom strålning från radio- och tv-master har mycket stor räckvidd. Även om man skulle avstå från att uppföra mobilmaster inom ett område kommer området sannolikt att påverkas av elektromagnetisk strålning i samhället. PBL-kommittén berörde ämnet lågstrålande zoner i sitt slutbetänkande. Kommittén bedömde att kommunerna med stöd av bestämmelserna i plan- och bygglagen och i 3 kap. miljöbalken redan har visst stöd för att säkerställa särskilda kvaliteter och värden i avgränsade områden, inte minst genom ställningstaganden i översiktsplaneringen och regler i rättsverkande planer. Kommittén fann inte skäl att föreslå ytterligare ändringar i plan- och bygglagen med anledning av detta. Miljödepartementet bereder för närvarande förslagen i PBL-kommitténs slutbetänkande.

Tyvär har vi i dag inte alla svar på frågor som rör elektromagnetiska fält, men den sammantagna vetenskapliga bilden visar att det saknas vetenskapliga belägg för samband mellan elektromagnetisk strålning från mobiltelefoner, basstationer eller annan trådlös kommunikationsutrustning och ohälsa. Regeringen följer fortsatt frågan och de vetenskapliga resultat som fås och kommer vid behov att ta nödvändiga initiativ.

Anf. 19 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Först vill jag tacka ministern för svaret.

Tyvär kan jag konstatera att ministern fortsätter på sin tidigare inslagna bana att så långt som möjligt försöka missförstå problematiken. Det är inte så att den ohälsa som allt fler medborgare i vårt land uppfattar är kopplad till jordens magnetfält. Det är ett lika ointressant stickspår som att påstå att problemen kring icke-joniserande strålning och ohälsa skulle handla om problem med solstrålning, så som ministern försökte negligera eller kanske skämta bort problemet senast vi diskuterade saken.

Det är beklagligt att ministern fortsätter att hålla SSI om ryggen. Att fortsätta att räkna upp olika myndigheters ansvarsområden och deras uppdrag hjälper inte. Ministern måste syna myndigheterna i sömmarna med kritiska ögon.

Herr talman! Jag kan bara konstatera att ministern har dåliga rådgivare när han håller fast vid påståendet att den sammantagna vetenskapliga bilden visar att det saknas vetenskapliga belägg för sambandet mellan elektromagnetisk strålning från mobiltelefoner, basstationer eller annan trådlös kommunikationsutrustning och ohälsa.

Det är faktiskt inte med sanningen överensstämmande.

Jag skrev dagens interpellation med anledning av ytterligare en i en lång rad rapporter – den här gången från WHO – som tvärtom bekräftar just ett sådant samband. Man kan undra hur stor andel av rapporterna som måste bekräfta sambandet för att ministern ska bli övertygad. Enligt de uppgifter jag har pekar ca 90 procent av alla i dag publicerade vetenskapliga artiklar i det här ämnet på ett samband mellan den trådlösa digitala tekniken och olika former av biologisk påverkan. I veckan kom en ny rapport som visar på försämrad fertilitet bland män som använder mobiltelefonen ofta.

Att SSI och dess vetenskapliga råd inte kommer till den slutsatsen har sina orsaker, och dem borde ministern undersöka. Jag kan bara informera ministern om att huvuddelen av de så kallade experter som SSI använder sig av har haft eller har huvuddelen av sin forskning finansierad från elektronikindustrin – om ministern inte kände till det.

Ministern känner troligen inte heller till att det inte spelar någon större roll hur stora forskningsanslag han ger SSI, eftersom de forskare som ifrågasätter SSI:s doktrin om att det inte finns något samband mellan hälsorisk och icke-joniserande strålning hittills knappast har fått något stöd från SSI. De kommer förmodligen inte heller att få det i framtiden. Det är en myndighet som inte verkar vara särskilt intresserad av oberoende kunskap.

Jag tycker att det är beklagligt att ministern inte har träffat de forskare som nu tvingas flytta från Sverige på grund av regeringens forskningspolitik.

Man kan ju undra varför det nästan bara är i Sverige som de ansvariga myndigheterna drar de slutsatserna från den forskning som finns. I många andra länder utgår man nämligen från motsatsen. Där erkänner man forskningen och utgår från den påverkan på biologiska system som forskningen visar.

Det är ju knappast utan anledning som myndigheterna i Australien avråder från användning av mobiltelefon för dem som är under 16 år.

Norska myndigheter sätter en gräns på 13 år.

I Kanada avråder myndigheterna alla från att använda mobiltelefon, naturligtvis särskilt barn.

I England har ansvarig myndighet genomfört en kampanj på området.

Ryska myndigheter avråder alla under 16 år och gravida kvinnor från att använda mobiltelefon.

I Österrike avråder man från all användning av trådlös teknik över huvud taget.

I Tyskland har man väldigt mycket säkerhetsföreskrifter.

Man ska komma ihåg att i flera av de länderna har man betydligt hårdare krav på strålningsnivåer än vad vi har i Sverige. I många länder rekommenderar ansvariga myndigheter att man avhåller sig från längre telefonsamtal med trådlös teknik.

Jag tror, herr talman, att väldigt många av dem som i dag lider av effekterna från trådlös teknik, icke-joniserande strålning från digitala tekniska utrustningar och elektromagnetiska fält skulle uppskatta om ansvarig minister inte bara upprepade myndighetens förnekande av deras verklighet utan tog situationen på större allvar.

Anf. 20 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Regeringen tar självklart människors oro på allvar. Det är därför regeringen har ett uppdrag hos Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap att bevaka frågorna om elkänslighet, forskningen om elkänslighet och årligen utger rapport i ämnet.

Mobiltelefonerna och deras farlighet diskuterade vi i den förra interpellationsdebatten vi hade. Jag förnekade inte alls de problem som kan finnas. Tvärtom bekräftade jag den rekommendation som Strålskyddsinstitutet har gett och också den forskning som man har stött sig på i det sammanhanget.

Däremot menar jag att det blir konstigt när Jan Lindholm diskuterar regeringens forskningspolitik. Först säger Jan Lindholm att det inte spelar någon roll hur mycket regeringen satsat eftersom forskarna på SSI ändå finansieras av industrin. Sedan är Jan Lindholms stora kritik mot oss att vi inte betalar tillräckligt till det som nyss inte spelade någon roll.

Vad jag redovisar är helt enkelt att anslaget har ökat. Det blir möjligen dubbel- eller trippelkonstigt.

Jag kan dela uppfattningen att det är min uppgift att kritiskt ställa frågor, att följa och bevaka att myndigheterna tar sina uppdrag på allvar. Det är precis det som jag, regeringen och departementet gör. Men det är stor skillnad mellan det och att ta på sig den roll som forskningen själv ska ha och vara domare och avgöra vilka forskare som har rätt och vilka forskare som har fel. Det är en typ av vetenskaplig kompetens som varken jag eller Jan Lindholm har.

Jag tycker att Jan Lindholm gör misstaget att, trots att han inte har kapacitet för det – det har ingen av oss – och trots att han inte har rollen att göra det, uppträder som domare. Jag tänker inte göra samma misstag. Jag tänker se till att myndigheterna tar sitt ansvar. Det är precis det arbete jag gör. Jag kommer att se till att forskningen har de förutsättningar som behövs. Det har vi bidragit till. Vi kommer att fortsätta att följa frågorna, precis så som framgår av interpellationssvaret.

Anf. 21 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Min huvudsakliga kritik handlar ju inte om huruvida man bidrar med mer forskningsmedel eller inte. Jag konstaterar bara att det inte spelar någon roll hur mycket Carlgren ökar de forskningsmedlen om de ändå inte går till den forskning som tar de här problemen på allvar.

Det är ju två olika frågor. Vi kan konstatera att de experter som man använder till huvuddelen har sin finansiering från näringslivet. Det handlar om deras trovärdighet. Det är två olika frågor. Carlgren blandar ihop korten, så det är klart att det blir rörigt.

Jag tycker att det är märkligt att påstå att jag skulle agera som någon sorts domare. Jag har inte avdömt någon ståndpunkt i den här frågan över huvud taget. Jag bara konstaterar att det är märkligt att ministern vidhåller sin ståndpunkt att det skulle vara ett väl underbyggt påstående att det inte finns någon koppling mellan de tekniska av människan skapade elektriska fenomenen och den ohälsa som många människor upplever.

Jag bara konstaterar att det faktiskt är så i dag att en överväldigande del forskare bedömer att ungefär 90 procent av alla publicerade artiklar i ämnet tydligt visar på ett samband mellan trådlös digital teknik och olika former av biologisk påverkan. Det är inte något ställningstagande från min sida. Jag är ingen domare. Jag bara konstaterar att det är vad forskare säger till mig.

Jag undrar hur välinformerad ministern är. Har ministern suttit ned med SSI:s ledning och diskuterat det här? Har ministern haft någon diskussion med de forskare som SSI lutar sig mot eller med andra oberoende forskare?

Jag har suttit ned med SSI:s ledning och diskuterat med dem. Till mig säger de klart och tydligt att det finns stora osäkerheter i det underlag de har för sin bedömning. Jag har suttit ned med några av de forskare som SSI lutar sig mot. Även de är till min stora förvåning väldigt ödmjuka. De redovisar också att det finns stora brister i forskningsunderlaget, att det finns stor osäkerhet och att det är mycket mer som de skulle vilja göra.

Jag har även pratat med de forskare som SSI inte lyssnar på. Därför känner jag till att det finns en stor mängd vetenskapliga artiklar publicerade i världen som SSI faktiskt väljer att blunda för.

När det vetenskapliga råd som SSI har tillsatt gör sammanställningar, som väl är det underlag som ministern har att luta sig mot, väljer man faktiskt till synes bort den forskning som inte stämmer överens med den doktrin som SSI har, nämligen att det inte finns någon koppling mellan elektromagnetiska fält, digitala signaler och hälsoproblem. Det oroar mig. Därför tycker jag att ministern skulle ha en betydligt mer kritisk inställning till den information han får.

Det är inga knäppskallar det handlar om. Man möter ibland en sådan kritik. Jag träffar människor som har haft en karriär högt upp i organisationerna i många av de stora svenska elektronikföretagen, människor som har utvecklat den teknik som är problemet. Det gör mig ändå mer övertygad. Det är de människorna som har den djupaste och största kunskapen om de här teknikerna som vi i dag sprider i vårt samhälle utan att det egentligen ens finns några politiska beslut bakom. Det gör mig orolig att dessa människor, som man kan tycka borde försvara sina barn, är de som i dag är mest pålästa och kunniga när det gäller de problem som tekniken har.

Anf. 22 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag ska erkänna att jag inte tycker att det är helt lätt att följa tankegångarna hela vägen. Jan Lindholm påstod i interpellationen att "den nya borgerliga regeringen är än snålare" än den förra regeringen, som redan den var för snål.

Jag visar nu med fakta och siffror att det inte är så, utan att forskningen har ökat. Då vill Jan Lindholm inte föra den debatten längre, utan säger bara att det inte spelar någon roll och tycker tydligen att missförståndet är på min sida. Men jag läste bara innantill i den interpellation som Jan Lindholm har ställt.

Det finns ett antal frågor i interpellationen som Jan Lindholm inte återkommer till, och det förstår jag. En av dem var om statsrådet har för avsikt att hantera frågan om huruvida den i svensk lag stadgade rätten till en bostad även gäller för de personer som flyr för sitt liv på grund av strålning. Nu är det så att det inte finns någon i svensk lag stadgad rätt till bostad, vilket jag tror att Jan Lindholm väl känner till. Det finns en skyldighet enligt socialtjänstlagen som inte omfattar rätten till bostad men som gäller en möjlighet för kommunerna att ge företräde, vilket är en annan sak.

Enligt Jan Lindholm flyr människor för sitt liv. Det blir konstigt när resonemanget sedan fortsätter och Jan Lindholm säger att SSI har fel doktrin. Han ifrågasätter om jag har pressat ledningen tillräckligt mycket. Dessutom lutar sig tydligen både SSI och regeringen mot fel forskare. Resonemanget slutar med att Jan Lindholm i sitt svar nyss säger: Jag har inte avdömt någon ståndpunkt. Jag uppfattade nog att det var precis det som frågorna i interpellationen och även kritiken mot både myndigheterna och mot mig byggde på.

Det är därför jag inte följer med i resonemanget. Däremot vill jag själv inte bli missuppfattad. Därför ska jag bara upprepa några av de saker som jag sade i mitt interpellationssvar.

Jag sade att jag först av allt vill konstatera att frågan om ohälsa och elektromagnetiska fält är komplex. Jag fortsatte med att säga att vid mycket starka fält kan strömmarna bli så stora att de kan innebära en hälsorisk. Jag förde ett långt resonemang, och jag slutade med att säga att vi tyvärr inte i dag har alla svar på frågor som rör elektromagnetiska fält. Men den sammantagna vetenskapliga bilden visar att det saknas vetenskapliga belägg för samband mellan elektromagnetisk strålning från mobiltelefoner, basstationer eller annan trådlös kommunikationsutrustning och ohälsa. Regeringen följer fortsatt frågan och de vetenskapliga resultat som fås, och kommer vid behov att ta nödvändiga initiativ.

Precis så nyanserat var svaret. Precis så tydligt var det också när det gäller att vi ska fortsätta följa frågan. Det hade också precis den innebörden – att se till att myndigheterna tar sitt ansvar och följer de uppdrag de har. I och med det tror jag att jag har fyllt den roll som regeringen och jag ska fylla.

Men jag tror att det vore bra om också Jan Lindholm blev lite klarare i debatten. Just därför att vi ska ta människors oro på allvar ska man inte spä på den i onödan genom att sprida förvirrade och felaktiga – delvis fullständigt felaktiga – uppgifter.

Anf. 23 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Jag vet inte hur man ska tolka ministrerns sista uttalande, men jag tolkar det som att ministern saknar rätt mycket faktaunderlag. Det är det som genomsyrar både den här och den tidigare interpellationsdebatten och svaren från ministern.

Ministern påstår att det inte finns någon rätt till bostad i det här landet. Vi har en grundlag som i alla fall vi i mitt parti uppfattar som att det finns en sådan rätt. Tydligen har regeringen också uppfattat den så eftersom man jobbar med någonting som man kallar för tak-över-huvudet-garantin när det gäller hemlöshet. I den bostadspolitiska debatten är det så man tolkar också gällande internationella överenskommelser som Sverige har tecknat.

Visst är det i huvudsak en kommunal angelägenhet att ordna det här, men kommunerna förfogar ju inte över situationen. Jag har prövat det här som kommunalpolitiker, och jag vet att med de regler som vi har i dag kan inte en kommun förhindra en utbyggnad. Det går inte ens om man har samtliga markägare, samtliga som är boende och som på något sätt äger en bostad i fastigheten – även om det är på arrenderad mark – och även samtliga berörda bolag på sin sida. Detta är den praktiska verkligheten; så ser det ut ute i samhället.

När det gäller möjligheten att med den befintliga lagstiftningen skapa lågstrålande zoner är det alltså mer en slump när detta lyckas. I min kommun har vi omfattande brevväxling med den förra regeringen. Jag ska alltså inte beskylla den här regeringen för detta. Men den förra regeringen har lutat sig mot den lagstiftning som jag förstår fortfarande gäller i dag och konstaterat att den inte har något ansvar för situationen.

Jag tror i varje fall att det skulle vara bra för alla de människor som drabbas av effekten av den trådlösa tekniken, från icke-joniserande strålning, digitala tekniska utrustningar, elektromagnetiska fält och så vidare om de kunde få en tydlig signal från ministern om att han faktiskt uppfattar problemen. Det vore bra om han kunde ge en sådan signal i stället för att fortsätta att upprepa den bild som SSI skriver om att det inte finns något samband mellan de här fenomenen och ohälsa. Dessa människor upplever det som ett förnekande av deras verklighet.

Anf. 24 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag tycker om igen att Jan Lindholm väljer att prata om en bisak.

Poängen var att det i interpellationen sades att människor flyr för sitt liv. Det är ett ganska anmärkningsvärt påstående med den kunskap som Jan Lindholm redovisar här. Det hade funnits en chans att rätta till det i

det nya inlägget, men då väljer i stället Jan Lindholm att missförstå vad jag sade om rätten till bostad. Jag vill bara konstatera att det inte finns någon lagstadgad rätt till bostad, som Jan Lindholm har gjort gällande. Däremot har kommunen det yttersta ansvaret för att de som vistas där får det stöd och den hjälp som de behöver – allt enligt socialtjänstlagen. Men bistånd i form av social förtur till bostad är utformat som en möjlighet för kommunen och inte som en rättighet för den enskilde. Skyll sedan inte regeringen för att det ansvaret inte fungerar! Så här ligger det till.

När det gäller lågstrålande zoner svarade jag rätt utförligt i interpellationssvaret. Jag konstaterar att utöver de rättsliga möjligheter som Miljöbalkskommittén och Plan- och bygglagskommittén har ansett finns är detta tekniskt svårt. Likväl kommer regeringen att följa både denna och andra frågor och ta de initiativ som behövs framöver, om det är påkallat. Ett steg tog vi redan vid årsskiftet med de ökade forskningsanslagen. Det är nog så långt som vi kommer i dag. Men jag har på känn att Jan Lindholm kommer att återkomma med frågan till regeringen. Det blir nog nya chanser både för mig och andra statsråd att svara på frågor framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2006/07:345 om nedläggning av Hållbarhetsrådet

Anf. 25 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Egon Frid har frågat mig om jag avser att ompröva beslutet så att Hållbarhetsrådet får fortsätta. Han har också frågat mig hur jag avser att agera för att det lokala Agenda 21-arbetet och miljöarbetet i kommunerna ska få samma stöd.

Först vill jag betona att regeringen i regeringsförklaringen, i budgetpropositionen och nu senast i utrikesdeklarationen har framhållit att arbetet med hållbar utveckling ska stärkas på alla nivåer. Hela Sveriges kraft ska tas till vara. Regeringen kommer att föra en aktiv förnyelsepolitik som ger alla delar av landet möjligheter att utvecklas av egen kraft och bidra till det gemensamma bästa. Genom att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften och skapa bättre förutsättningar för investeringar och innovationer kan hela tillväxtpotentialen i hela landet stärkas.

Vad gäller frågan om ifall jag avser att ompröva beslutet så att Hållbarhetsrådet får fortsätta är svaret nej. Anledningen till beslutet är att regeringen vill utveckla arbetet med hållbarhetsfrågorna i nya former genom att bland annat inrätta en kommission för hållbar utveckling. Kommissionen ska med utgångspunkt från hållbar utveckling främja arbete över sektorsgränser, anlägga ett internationellt perspektiv och se till ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter. Det lokala och regionala arbetet är viktigt, men jag anser att detta så långt som möjligt bör integreras i de sedvanliga strukturer som finns på lokal och regional nivå. Hållbarhetsrådet kommer att, i enlighet med ett uppdrag i Boverkets regleringsbrev, i april i år lämna en rapport med konkreta förslag till åtgärder för att stärka hållbarhetsarbetet och genomförandet av den nationella strategin för hållbar utveckling på lokal och regional nivå. Jag kommer att ta del av rapporten med stort intresse.

Det lokala och regionala arbetet med Agenda 21 och hållbar utveckling bedrivs på flera olika sätt. I många kommuner har det lokala Agenda 21-arbetet under de senaste åren i allt högre utsträckning integrerats i annat lokalt miljöarbete, exempelvis i arbetet med klimat- och miljömålssystemet. Länsstyrelserna har i uppdrag att i bred förankring med representation från kommuner, organisationer och näringsliv i länen utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå miljökvalitetsmålen. Fyra av fem kommuner har börjat arbeta med att ta fram lokala miljömål. Drygt en tredjedel av kommunerna har antagit egna kommunala miljökvalitetsmål utifrån de nationella och regionala målen.

Länsstyrelserna bedriver även ett arbete för hållbar utveckling. I regleringsbrevet för 2007 har länsstyrelserna i uppdrag att stärka det sektorsövergripande arbetet och samordningen av de olika sakområdena för att uppnå effektiva lösningar och bidra till en hållbar utveckling i länen. I samband med detta ska länsstyrelserna redovisa vilka framgångsfaktorer som bidragit till att stärka det sektorsövergripande arbetet för en hållbar utveckling och vilka behov av kunskapsstöd som finns eller vilket annat stöd som behövs för att vidareutveckla bland annat hållbarhetsperspektivet i länsstyrelsernas verksamhet.

Hållbar utveckling ska också vara en integrerad del i det regionala utvecklingsarbetet. Som grund för detta arbete ska regionala utvecklingsprogram tas fram i alla län. Jag kan i sammanhanget också nämna att Nutek och Naturvårdsverket haft i uppdrag att stärka och utveckla det regionala arbetet med hållbar utveckling, bland annat genom en utbildningsinsats riktad till länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och samverkansorgan. En del av myndigheternas uppdrag innebär att visa på samordningsmöjligheter mellan miljökvalitetsmålen och andra mål för regional utveckling och tillväxt. Uppdraget redovisades till regeringen i december 2006.

Vad avser Egon Frids fråga om hur jag avser att agera för att det lokala Agenda 21-arbetet och miljöarbetet i kommunerna ska få samma stöd är min bedömning att det, utifrån det arbete som pågår och de rapporter som har lämnats eller kommer att lämnas, finns goda förutsättningar för fortsatt lokalt och regionalt arbete med hållbar utveckling.

Jag vill också påpeka att klimatinvesteringsprogrammen inte är avslutade. Av budgetpropositionen för 2007 framgår att programmen är planerade till och med 2008 och att det beräknade anslaget för 2008 uppgår till 392 750 000 kronor. Regeringen avser att återkomma med förslag till och finansiering av en så kallad klimatmiljard för klimatrelaterade insatser. Satsningen syftar till att skapa tillväxt, nya jobb och miljönytta i Sverige.

Anf. 26 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag hoppas att vi inte har uppnått ökad *global warming* här med dagens miljöstund i riksdagen, utan snarare att vi har värmt upp miljöfrågan.

Jag vill naturligtvis börja med att tacka miljöminister Andreas Carlgren för svaret. Jag vill också ur svaret dra den slutsatsen redan nu att beslutet att avveckla Hållbarhetsrådet i Umeå inte är något som Andreas Carlgren önskar sig som första åtgärd som miljöminister. Med tanke på det omfattande och i vissa delar bra svaret vill jag läsa ut av det att Andreas Carlgren helst såg att Hållbarhetsrådet och dess arbete kunde få

fortsätta. Jag vill också säga att det inte är av regionalpolitiska skäl som jag ställt den här interpellationen, eftersom jag kommer från Skövde i Skaraborg, och det är långt ifrån Umeå. Men jag vill värna det lokala och kommunala miljöarbetet. Genom att studera Hållbarhetsrådet i Umeå och dess arbete kan man konstatera att det har haft en oerhört viktig funktion i det lokala och kommunala miljöarbetet.

För att anknyta till en tidigare debatt här på morgonen med Sylvia Lindgren vill jag ta upp att miljöministern i svaret till henne konstaterar att kommunerna har en central roll i det här arbetet. De har det samlade ansvaret för att lokalt åstadkomma en god livsmiljö, men det måste ske på ett nationellt och samordnat sätt. För att vi ska kunna få det framgångsrika lokala miljöarbete som vi har fått hittills har Hållbarhetsrådet via Boverket och tidigare Institutet för ekologisk hållbarhet varit drivande i ett starkt samhällsbyggande på det här området.

Det finns skäl att i nuläget konstatera att regeringen faktiskt genom ett av de här besluten bromsar det lokala miljöarbetet och att regeringen inte prioriterar miljöarbetet på det sätt som vore önskvärt nu när klimatfrågan är viktigare än någonsin. Det har ju också diskuterats tidigare här på förmiddagen om regeringen faktiskt prioriterar miljöarbetet eller om det är en läpparnas bekännelse och att man vill centralisera arbetet genom Klimatkommissionen, när det sker så mycket bra lokalt arbete.

Om man recenserar regeringen för vad man har åstadkommit hittills så har ju vissa centrala och viktiga försämringar skett på till exempel miljö- och djurskyddsområdet. Faktiskt är det så att anslaget för kommunala energirådgivare är borttaget och de lokala investeringsprogrammen för ekologisk hållbarhet är noll kronor för 2007 och framåt. När det gäller stödet till klimatinvesteringsbidragen, Klimpen, ska jag rätta oss själva här. Vi hade en felaktig uppgift i interpellationen. Som ministern mycket riktigt har sagt finns de kvar för 2007 och 2008 men är nollade från 2009. Däremot är de minskade för 2007 och 2008 med 100 miljoner.

Min fråga är ändå till miljöministern: Varför ska vi bromsa när vi behöver accelerera med det lokala miljöarbetet, och varför ska nya centrala organ utvecklas när vi har ett bra, lokalt utvecklat miljöarbete i kommunerna som behöver stödjas och fortsätta få göra ett framgångsrikt arbete? Hållbarhetsrådet har varit just den viktiga verksamheten för att stödja och utveckla detta arbete.

Anf. 27 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Till att börja vill jag säga att jag uppskattar Egon Frids vilja att föra en nyanserad debatt och också ta vara på det som Egon Frid tycker är positivt. Jag gillar det, och det är också min egen utgångspunkt.

Jag vill sedan säga att när vi och jag har tagit initiativ till att förändra hållbarhetsarbetet beror det just på att vi vill ge det en helt annan tyngd och vikt. Det är därför vi inrättar den kommission som nu kommer att ledas av statsministern. Tanken är att kunna involvera olika ministrar i arbetet vartefter som olika delar av regeringsarbetet blir berört. Det ger naturligtvis en helt annan tyngd och möjlighet när ett sådant arbete leds av statsministern som ordförande, miljöministern som vice ordförande och när finansministern är med. Därmed löser vi också ett av de problem som många länder har brottats med internationellt och kan visa att vi på det här området blir föregångare.

Vi kommer naturligtvis också med de sektorer vi bjuder in till arbetet, inte minst näringslivet, forskningen och andra delar av samhället, föra ett väldigt intensivt arbete både för att klargöra vad som blir politikens roll i det här arbetet men också vad andra delar av samhället måste bidra med, till exempel näringslivet.

En tredje viktig aspekt i det här är självklart kommunernas, lands- tingens och regionernas arbete. Där vill jag redan nu säga att det kommer att vara en av de viktiga delarna att framöver också visa de initiativ som behövs för att kommunerna ska bli tillräckligt involverade i kommissionens arbete. Men det minskar inte det minsta vikten av och satsningen på att kommunerna redan nu ska göra tillräckligt i hållbarhetsarbetet och klimatarbetet.

Jag tycker att Egon Frid rättade till sig väldigt bra i den delen, men det påstås ju fortfarande ofta att vi inte har gett pengar till klimatinvesteringar. Vi ger i år ½ miljard till klimatinvesteringar. Nästa år är siffran, som jag redovisade, nära 400 miljoner.

Jag kan upprepa vad jag sagt tidigare, nämligen att det är fråga om exakt de ramar som den tidigare regeringen lämnade efter sig, inte en krona mindre. Det sägs gång på gång att vi tagit bort pengar för 2009. Sanningen är den att när jag kom till Miljödepartementet hade den förra regeringen inte lämnat efter sig en enda krona i ramarna för 2009. Nu har den nya regeringen sagt att vi återkommer med förslag till och finansiering av en klimatmiljard. Vi fyller alltså på det som den förra regeringen inte hade gjort.

Om än Egon Frid är välgörande nyanserad är det ett onödigt jobb som en del socialdemokratiska debattörer lägger ned på att påstå saker som vi som varit inblandade vet helt enkelt inte stämmer. Energirådgivarna får 135 miljoner kronor i år; den satsningen finns alltså kvar. Det är exempel på vad som behöver göras, och som jag redovisar i interpellationssvaret är tanken att se till att arbetet drivs med full kraft med hjälp av de ordinarie strukturerna.

Jag tycker att Hållbarhetsrådet gjort ett gott jobb. Jag ser fram emot deras förslag till hur arbetet ska kunna bedrivas vidare i kommunerna och kommer att studera förslaget med stort intresse. Det vi nu gjort är i själva verket att konkret förbereda en ambitionshöjning. Det finns sannerligen ingen ambitionsminskning på området.

Anf. 28 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag vill verkligen inte misstro Andreas Carlgren beträffande ambitionshöjningen, men det återstår att se hur det kommer att bli.

Naturligtvis är både jag och Vänsterpartiet oroliga över att man centraliserar för att det ska framstå som en ambitionshöjning. Sedan drar man ned på de konkreta verksamheter som är så oerhört viktiga för det lokala kommunala miljöarbetet. Det är lite förvånande att Andreas Carlgren i sitt svar så tydligt poängterar Hållbarhetsrådets viktiga arbete och den slutrapport som vi anar att det handlar om, eftersom ministern inte avser att ompröva beslutet att lägga ned det. Ministern har för avsikt att ta vara på deras rapport med ”konkreta förslag till åtgärder för att stärka hållbarhetsarbetet och genomförandet av den nationella strategin för hållbar utveckling på lokal och regional nivå”. Därför vore det rimligt att värna en verksamhet som så konkret kan påvisa vad som görs lokalt.

Jag vill än en gång påminna ministern om att de lokala investeringsbidragen och klimatinvesteringsspengarna är mindre i regeringens budget för 2007 och 2008, och för 2009 har regeringen inte sagt vad man avser med sina ambitioner. Vi får höra att regeringen har en klimatmiljard som man ska återkomma till och presentera. För Vänsterpartiets del är det oerhört viktigt att kommunerna får tydliga besked för att kunna fortsätta sitt konsekventa lokala miljöarbete.

Som Andreas Carlgren säkert vet har Centern varit ett starkt parti i min hemkommun Skövde. Mycket av det miljöarbete som vi i Vänsterpartiet i Skövde varit med och bedrivit, och som nu bedrivs av Centerpartiet i den moderatledda kommunen, gäller miljöarbetet i framtiden, miljöredovisningen och även den nya verksamheten Miljötväxt Skövde. Kommunalförbunden i Skövde, ministrerns partivän Leif Johansson, uttrycker stor tacksamhet för det arbete som gjorts hittills. Han betonar vikten av de lokala investeringsbidragen, Klimppengarna, för det fortsatta framtida miljöarbetet på det lokala planet. Där ska kommunerna naturligtvis ledas och hjälpas för att uppnå de 16 nationella miljömålen. Vi måste ha en nationell strategi omsatt i lokalt miljöarbete. Den verksamhet som Hållbarhetsrådet bedriver är därför viktig för att man ska kunna fortsätta det lokala arbetet.

Både ministern och jag vet vilken stor betydelse det lokala Agenda 21-arbetet haft för att uppnå ett lokalt miljöarbete. Med tanke på de krav vi har på att stärka miljöarbetet ytterligare för att minska klimatutsläpp – det gäller den försämrade klimatsituationen – måste vi gasa på. Vi ska inte gasa på på vägarna, som ju innebär ökade koldioxidutsläpp, utan i det lokala miljöarbetet.

Anf. 29 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! I den delen är vi överens. Det gäller att öka insatserna från kommunernas sida samt även regionalt och nationellt. Det blir också en grund för det som vi ska göra internationellt. Dessa frågor hänger ihop.

Vi centraliserar i själva verket inte ett dugg. Allt det viktiga arbete som görs i kommunerna ska utvecklas vidare. Det jag beskriver i interpellationssvaret är just förutsättningarna för att kunna göra det även framöver samt hur vi planerar att stärka dessa förutsättningar.

Det har tidigare funnits ett råd med placering i Umeå. Det är det rådet Egon Frid frågat mig om. Jag konstaterar att de gjort ett bra arbete. Vi kommer att använda det som en grund för fortsatta insatser framöver, men nu lyfter vi upp detta till en fråga av nationell angelägenhet av första graden. Vi breddar arbetet, och statsministern kommer att leda det. Det är självklart att det inte är ett sätt att trappa ned utan ett sätt att mycket kraftigt trappa upp. Utöver att vi behåller de decentraliserade förutsättningarna att arbeta med frågorna ger vi dem dessutom större tyngd. Det gäller det samlade nationella arbetet, både det som görs lokalt, regionalt och nationellt. Dessutom lägger vi grunden för att kunna ge det en internationell betydelse i det kommande arbetet.

Sedan förstår jag att Egon Frid som vänsterpartist inte är nöjd med allt som den förra regeringen gjorde, och jag ska inte heller skylla det på Egon Frid. Låt mig bara konstatera att de klimatpengar vi betalar ut, ½ miljard i år och 400 miljoner nästa år, är precis de pengar som den

förra regeringen lämnade efter sig i sina ramar. Det som möjligen ibland något förvånat mig i debatten är att det i efterhand låter som om det var helt fel att fortsätta med sådant som var bra i det som den förra regeringen gjorde, att vi egentligen inte alls borde göra det, och att det tyder på något slags handlingsförklaring att fortsätta att genomföra åtgärder. Den debatten behöver vi dock inte föra i dag utan bara konstatera att pengarna satsas. Dessutom förbereder vi alltså att tillföra pengar som inte fanns i ramarna när jag kom till Miljödepartementet. Det blir den klimatmiljard som regeringen kommer att presentera framöver.

Anf. 30 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag vill tacka miljöminister Andreas Carlgren. Vi ska definitivt inte gräla om det positiva som gjorts vid förbättringen av miljön. Det gäller internationellt, nationellt och lokalt i Sveriges kommuner. Det ska vi naturligtvis fortsätta att gemensamt stärka.

Det är viktigt att diskutera frågan på ett nyanserat sätt, och jag är mån om att även föra fram positiv kritik. Jag ville ha det anslaget redan i tolkningen av miljöministerns svar, för det var ett ambitiöst svar. Jag vill också ge uttryck för att det kan vara hårt att som miljöminister i en moderatstyrd regering behöva ta bort saker som är positiva för det lokala miljöarbetet – även om regeringen är mån om att påvisa att man satsar på klimat- och miljöarbetet genom att sätta statsministern som ordförande i Klimatkommissionen. Vi hoppas väl alla att det för miljösituationen lokalt, nationellt och internationellt blir ett bra och för oss alla nödvändigt arbete.

Det är också viktigt att klimatmiljarden inte enbart används som en retorisk utväg i alla de sammanhang där vi diskuterar miljön, utan det måste bli en konkretisering av regeringens ambitioner. Beskeden är naturligtvis oerhört viktiga för länsstyrelserna, regionerna, landstingen, Sveriges kommuner – för allt lokalt miljöarbete.

Slutfrågan till Andreas Carlgren blir därför: Hur avser regeringen att omsätta klimatmiljarden i ett fortsatt lokalt miljöarbete så att vi får en bättre miljö i Sveriges kommuner och i hela landet?

Anf. 31 Miljöminister ANDREAS CARLGRÉN (c):

Herr talman! Jag måste säga att jag är tacksam för att den ena debattören efter den andra har en sådan oerhörd omtanke om min hälsa och mitt välmående i en alliansregering. Varje gång vi presenterar mer pengar eller höjd ambitionsnivå eller att statsministern ska göra en insats är det antingen därför att jag har fört en förtvivlad kamp och lyckats men ligger på målnöret och är på väg att svettas ihjäl mig eller möjligen för att Moderaterna har tagit över. Är det någon gång som åtgärderna dröjer är det i stället därför att jag för en förtvivlad kamp och naturligtvis är på väg att bli överkörd. Jag kan lugna alla, även om jag förstår att det just nu inte imponerar ett dugg på Egon Frid. Men jag lever gott med det.

När det gäller den konkreta frågan ska jag säga att vi detta år och nästa år gör stora insatser runt om i kommunerna med stöd av klimatinvesteringarna. Min förhoppning är att vi när vi lägger ett förslag om en klimatmiljard ska kunna ta vara på de erfarenheterna, men också tillföra nya delar. Jag tycker att det vore önskvärt att man också kunde engagera fler än kommunerna i det arbetet. Det skulle bidra till kommunernas

insatser, men också bredda hållbarhetsarbetet. Där tror jag att det finns en intressant del att gå vidare med i det fortsatta arbetet.

Vi kommer också inom kommissionens ram att se över hur vi kan modernisera organisation, regelverk och styrmedel, hur vi kan effektivisera dem så att vi underlättar arbetet för hållbar utveckling och miljödriven tillväxt. Med det breddar vi också hållbarhetsarbetet till att gälla till exempel näringslivet, som jag också tror är en viktig del i det kommande arbetet.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2006/07:366 om fibromyalgipatienters ställning i vården och sjukskrivningsprocessen

Anf. 32 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Elina Linna har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att kunskapsläget om kvinnors ohälsa ska stärkas inom läkarkåren och inom vård och omsorg i övrigt, vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka kunskapen om fibromyalgi inom Försäkringskassan samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att sjukskrivande läkares kunskap om diagnosen fibromyalgi ska öka. Även om frågorna också berör socialförsäkringsministrarnas ansvarsområde besvarar jag interpellationen i dess helhet.

Att stärka kunskapsläget om kvinnors ohälsa inom hälso- och sjukvården är centralt och självklart för att säkerställa att en god vård tillhandahålls utifrån individens unika behov. Regeringen har därför beslutat att satsa 90 miljoner kronor på ett forskningsprogram om kvinnors hälsa. Målet för hälso- och sjukvården är att den uppfyller kraven på en god vård – att den är säker, kunskapsbaserad, patientfokuserad, jämlik och effektiv och ges inom rimlig tid. En viktig del i detta arbete är att styra och följa upp verksamheten utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Undersökningar visar att de flesta grundutbildningarna för blivande hälso- och sjukvårdspersonal på olika sätt integrerar ett jämställdhetsperspektiv i utbildningen. I högskoleförordningen framhålls för såväl läkare som andra yrkeskategorier inom hälso- och sjukvården vikten av kunskap om och förståelse för förhållanden i samhället som påverkar hälsan för olika grupper och individer, såväl för barn som för kvinnor och män.

Kunskapsbaserade underlag är en viktig del i styrningen av hälso- och sjukvården. I Socialstyrelsens arbete med att ta fram nationella riktlinjer för olika sjukdomsgrupper och föreskrifter integreras bland annat köns-specifika aspekter.

Regeringen avser att genomföra en satsning på uppföljning och öppna jämförelser av hälso- och sjukvården. Vid utvärderingar och analyser av vårdens resultat och kvalitet ingår att beakta även jämställdhetsperspektivet. Det viktiga är inte uppföljningen i sig utan det sätt på vilket vi utnyttjar den kunskap vi därmed får om bland annat skillnader i behandling och bemötande inom hälso- och sjukvården.

Av Elina Linnas interpellation framgår även att hon anser att det är en allmän tendens att Försäkringskassan allt oftare ifrågasätter de sjukintyg som behandlingsansvariga läkare skriver och att detta medfört att många

Prot. 2006/07:76
16 mars

Svar på
interpellationer

förlorar sin ersättning. I lagen om allmän försäkring står det angivet att ersättning från den allmänna försäkringen vid sjukdom ska utges vid sjukdom som sätter ned arbetsförmågan och inget annat. Självklart måste det vid denna bedömning göras en individuell prövning i varje enskilt ärende så att enskilda blir lika och korrekt behandlade av Försäkringskassan. Detta är något som regeringen flera gånger också har betonat, bland annat i höstens budgetproposition.

Försäkringskassan har under senare år tagit fram och vidareutvecklat gemensamma processer, arbetsmetoder och tillämpningsstöd. Arbetet har syftat till att öka likformigheten i försäkringstillämpningen och att en korrekt handläggning sker av försäkringen. Försäkringskassan har även satsat på utbildningar, seminarier och diskussionsforum i syfte att öka likformigheten i tillämpningen.

Vidare har Socialstyrelsen och Försäkringskassan i december förra året redovisat förslag om en mer kvalitetssäkrad, enhetlig och rättssäker sjukskrivningsprocess. Dessa myndigheter har i februari i år fått i uppdrag av regeringen att fortsätta arbetet med de försäkringsmedicinska riktlinjer som har påbörjats med anledning av det tidigare uppdraget. Riktlinjerna ska bland annat underlätta bedömningen av lämpliga sjukskrivningstider vid olika diagnoser och därmed vara ett stöd för läkare i hälso- och sjukvården och för tjänstemän vid Försäkringskassan. Riktlinjerna ska även finnas lättillgängliga för allmänheten. Med hjälp av enhetliga bedömningsgrunder kommer förutsättningar att skapas för att sjukskrivningsprocessen blir mer enhetlig och rättssäker. Målet är att riktlinjerna ska börja användas den 1 oktober 2007.

Regeringens målsättning är att arbetet för en god hälsa för alla sker i samverkan mellan berörda aktörer i syfte att stärka kunskapsläget och att skapa effektiva processer. Att insatserna samordnas är viktigt såväl för samhället i stort som för den enskilda individen.

Anf. 33 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret. Ungefär 2 procent av befolkningen i Sverige lider av sjukdomen fibromyalgi. 80–90 procent av dessa är kvinnor. Socialministern säger i sitt svar att det är centralt och självklart att stärka kunskapsläget om kvinnors ohälsa inom hälso- och sjukvården. Det är ingen som kan säga emot detta. Men det finns ändå en ojämställdhet mellan kvinnor och män inom vården när det gäller diagnostisering, behandling och andra saker. Den här ojämlikheten bevisar att vi ännu har långt kvar till en jämställd vård.

Min och Vänsterpartiets bestämda uppfattning är att skillnaderna beror på att det finns maktstrukturer i samhället, också inom vården, där mannen utgör normen och kvinnorna underordnas männen. Trots all kunskap om ojämställdheten finns det ett märkligt motstånd mot att vidta konkreta åtgärder för att utjämna skillnaderna mellan kvinnor och män. I min interpellation exemplifierar jag den orättvisan och ojämställdheten med fibromyalgipatienternas ställning inom vården. Jag efterlyser konkreta åtgärder från regeringens sida.

Jag hoppas att Göran Hägglund i sitt nästa inlägg kan konkretisera lite mer vilka åtgärder han tänker vidta för att förbättra kunskapsläget om kvinnors ohälsa. Inom vården talar vi om vetenskap och beprövad erfarenhet. Men kan vi lita på vetenskapen och den beprövade erfarenheten?

Vetenskapen och den beprövade erfarenheten bygger också på den dominerande normen. Vi har många exempel på diagnoser och behandlingar av diagnoser där kvinnors symtom tolkats fel med förödande konsekvenser. Det gäller till exempel kvinnors hjärtsjukdomar och behandlingen av dessa.

Det handlar också mycket om fördomar och attityder. Fibromyalgi-sjukdomen omgärdas verkligen fortfarande av fördomar och attityder på flera ställen inom vården.

Det är inte så länge sedan sjukdomen ansågs som en trivial åkomma eller till och med som en kvinnlig egenskap. Självt har jag jobbat inom vården, och jag kommer ihåg att det inte var så ovanligt att man talade om SV-käringar – sveda-och-värk-käringar – och många av dem led av fibromyalgi. Dessa attityder finns fortfarande, och det krävs konkreta åtgärder för att bryta dessa fördomar och höja kunskapsläget.

Jag upprepar min fråga: Vilka konkreta åtgärder tänker statsrådet vidta?

Anf. 34 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det Elina Linna tar upp handlar bland annat om att det finns ojämställdhet inom vården. Så är det alldeles säkert. Därför har vi på politisk väg vidtagit en rad åtgärder för att bryta den snedbehandling som finns. Jag har redogjort för de åtgärderna i interpellationssvaret.

Elina Linna frågar: Kan vi lita på vetenskap och beprövad erfarenhet? Alternativet är förstås att man litar på något annat. Då ger vi oss in i en tillvaro som är högst osäker och där det är tillfälligheter som avgör. Det krävs noggrannhet, och det krävs studier, forskning och belägg för att få fram de rätta behandlingsmetoderna och diagnosmöjligheterna. Detta ska inte ske av en slump, och därför jobbar man just med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Ibland kan vi som enskilda vara missnöjda med den hastighet med vilken vetenskapen kan nå fram. Men likafullt är vi beroende av den vetenskap som lägger grunden för vårt kunnande. Vi kan driva på genom ytterligare insatser, och det gör också regeringen.

I mitt svar tog jag upp och visade att regeringen satsar på forskning om kvinnors hälsa. Det är naturligt att man inom ramen för den forskningen belyser de sjukdomar som är särskilt utbredda bland kvinnor och sjukdomar som är utbredda bland både kvinnor och män men där kvinnoperspektivet är särskilt viktigt.

Jag har beskrivit hur vi genomför ett arbete med uppföljning. Jag har beskrivit hur det genomförs ett arbete med utbildning hos de yrkesgrupper som kommer att befolka den svenska hälso- och sjukvården i framtiden. Det är naturligtvis också oerhört betydelsefullt med fortbildning för dem som i dag är verksamma.

Jag har beskrivit de riktlinjer och föreskrifter som tas fram av Socialstyrelsen för att klargöra situationen när det gäller olika sjukdomsgrupper. Jag har beskrivit de öppna jämförelser vi gör. Jag har ännu inte nämnt – men jag gör det nu – att SBU under förra året gav ut en rapport som heter *Metoder för behandling av långvarig smärta*, 2006. Där tar man också upp fibromyalgi.

Mycket görs. Jag är självklart öppen för alla goda förslag som innebär att vi ytterligare stärker detta område, för det är självklart att den vård jag

får inte ska vara beroende av om jag är kvinna eller man när jag söker hjälp mot den sjukdom jag lider av.

Anf. 35 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Jag delar socialministerns uppfattning att det görs mycket, men det finns fortfarande grundläggande strukturer i samhället som vi får kämpa mot. Då tog jag upp detta med vetenskap och beprövad erfarenhet. Naturligtvis är det mer en filosofisk fråga: Kan vi lita på det eller inte? Om vi ser på hur man i läroböcker beskriver symtom på sjukdomar och hur man utifrån symtomen diagnostiserar och behandlar dem så ser vi att det är mannen som är normen. Det finns ingen könsmaktsanalys i läroböckerna.

Den kunskap man har fått av undersökningar som har gjorts under årens lopp bygger mycket på mäns symtom. Det mest talande sjukdomstillståndet är hjärtsjukdomar, där kvinnor har fått felaktiga diagnoser och felaktig behandling med förödande konsekvenser. Vetenskapen och den beprövade erfarenheten bygger endast på den ena hälften av befolkningen i samhället. Det måste vi göra något åt. Det behövs en ordentlig utbildning i könsmaktsordning och genusanalys också i läkarutbildningar och andra vårdutbildningar.

Jag har ännu en fråga: Hur tänker socialministern konkretisera behovet av könsmaktsanalys i vårdutbildningar?

Jag vill påminna socialministern om att Maria Larsson hösten 2005 motionerade om insatser för patienter med fibromyalgi. I sin motion framhöll hon bland annat att det behövs utökad information om fibromyalgi i all sjukvårdsutbildning och i fortbildning riktad till sjukvårdspersonal. Maria Larsson tog inte det bredare perspektiv som jag har, med könsmaktsordning och genusperspektiv, men ändå sympatiserar jag mycket med hennes motion, där hon lyfter fram behovet av utökad utbildning. Jag vill därför passa på att fråga socialministern om han tänker göra något åt sin kollegas förslag.

Okunskapen om fibromyalgi drabbar patienten. Det är hon som känner sig ifrågasatt om hennes symtom inte tas på allvar. Jag envisas med att tjata om att det handlar om behovet av utbildning, speciellt när det gäller sjukdomar som fibromyalgi, som drabbar mest kvinnor. Då finns det ett behov av utbildning också i könsmaktsanalys.

Anf. 36 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det som Elina Linna har gjort genom sin interpellation är att bidra till att ytterligare något öka kunnandet om detta. Jag tror att det är jätteviktigt att vi fortsätter att diskutera denna sjukdom som rör väldigt många människor och som genom åren har varit omdiskuterad och ibland till och med nonchalerad, och man har i vissa sammanhang menat att den inte har funnits. Elina Linna ska naturligtvis ha en eloge för sin insats.

Jag har beskrivit bland annat det som Elina Linna tog upp, nämligen de förslag om utbildning och fortbildning som Maria Larsson lade fram som riksdagsledamot. I mitt tidigare inlägg tog jag upp att jag ser detta som centralt. Alla de personer som genomgår utbildning med anknytning till hälso- och sjukvård och som kommer att ha en nyckelroll i hälso- och sjukvården och ha kontakter med patienterna ska ha en god utbildning.

Det gäller förstås också att genom fortbildning nå de personer som redan i dag finns inom vården.

Elina Linna resonerar om detta med vetenskap och beprövad erfarenhet. Jag vet inte om hon föreslår att någon annan modell än just vetenskap och beprövad erfarenhet borde ligga till grund för de beslut som vi som politiker fattar och de ställningstaganden som professionen gör. I så fall tror jag att många skulle vara intresserade av att höra vad som är Vänsterpartiets recept: Anser ni att man ska överge det som har varit grundläggande för hälso- och sjukvården i västvärlden under all tid?

Vetenskap och beprövad erfarenhet är det som har varit grundläggande. Finns det förslag om någon annan modell är jag naturligtvis idel öra. Men fram till dess att Elina Linna har presenterat någon sådan modell förbehåller jag mig rätten att hålla mig till det som jag tror är det allra klokaste. Det sker forskning om saker och ting, och man prövar och vinner erfarenhet av behandlingar. Det är det sätt på vilket hälso- och sjukvården har gjort framsteg historiskt, och jag tror att det kommer att vara så i framtiden också.

Elina Linna uppehåller sig omkring behovet av att bryta könsmaktsordningar. Det är förstås angeläget. Men jag har redogjort för de efterlysta konkreta åtgärderna, det vill säga forskning, uppföljning, utbildning, riktlinjer, föreskrifter och öppna jämförelser. Jag har hittills under debatten inte hört några andra förslag från Elina Linna om vad vi borde göra om nu detta inte skulle vara tillfredsställande. Jag är naturligtvis angelägen om att lyssna på goda förslag för att se om vi ytterligare kan förbättra situationen.

Anf. 37 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Först vill jag säga något om frågan om vetenskap och beprövad erfarenhet. Vetenskap och beprövad erfarenhet är inte något statiskt utan förändras över tiden. Vi kan till exempel se på behandlingen av magsår. Det finns fortfarande många personer som lever med ärr på magen eftersom de för inte så länge sedan opererades för magsår. I dag vet vi att magsår kan behandlas med antiinflammatoriska metoder, medicinering, utan att man behöver ligga på sjukhus veckovis.

Jag tycker att det är ett bra exempel på att man måste ifrågasätta vetenskap och beprövad erfarenhet. Jag tror inte att jag är ensam utan det finns många inom forskarvärlden som delar min uppfattning. Det finns dynamik i vetenskap. Man måste använda nya analysmetoder inom vetenskapen. Där är genusperspektivet ett sätt som inte har funnits så länge.

Sedan var det frågan om konkreta förslag. Jag hoppas att socialministern ändå vill tala om annat än riktlinjer. Det handlar till exempel om könsfördelad statistik. Landstingen har varit duktiga på vissa håll, men på vissa andra håll saknas fortfarande könsfördelad statistik. Försäkringskassan borde också redovisa statistik med utgångspunkt i könet. Regeringen skulle till exempel i regleringsbrev till Socialstyrelsen kunna vara mer konkret.

Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det började med att Elina Linna frågade om vi kan lita på vetenskap och beprövad erfarenhet. Sedan gav hon ett utmärkt exempel på hur vetenskap och beprövad erfarenhet har kommit fram till till exem-

pel nya sätt att behandla det vi kallar magsår. Det här är poängen: Vetenskap och beprövad erfarenhet är inte statiskt. Man lägger hela tiden ny kunskap under sig och intar nya territorier kunskapsmässigt, och tack vare detta förbättras situationen. Det är inte bara en sinkadus när saker och ting utvecklas utan man jobbar metodiskt.

I fallet magsår var det så att de som fick Nobelpriset tyckte sig ha en god teori. De ville pröva teorin i verkligheten. De prövade den på sig själva genom att dricka bakterier. På det viset kunde de så småningom få sina teser stärkta. Detta var vetenskap och beprövad erfarenhet. Man är oklok om man ifrågasätter den metoden. Den metoden leder till framstegen.

När det gäller könsskillnader inom Försäkringskassans område vill jag be Elina Linna att vid tillfälle läsa Försäkringskassans årsredovisning för 2006. Där beskriver man metodiskt och tydligt hur man arbetar och vilket underlag man har just när det gäller olikheter mellan olika människor. Där talar man om mänskliga rättigheter inom socialförsäkringen, hur man går till väga för att säkerställa att varje person ska behandlas utifrån sina egna meriter på ett individuellt sätt, att det inte ska finnas någon skillnad beroende på om det är en man eller kvinna, någon med utländsk härkomst eller någon som är ursvensk. Detta är ett bra underlag för den framtida diskussionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2006/07:339 om tonnageskatt

Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Fredrik Olovsson har ställt några frågor om tonnageskatt, bland annat om jag kommer att ta initiativ till ett förslag till tonnageskatt till riksdagen.

Jag har tidigare i svar på frågor här i riksdagen framhållit att jag anser att det är angeläget att det råder likvärdiga konkurrensvillkor för den svenska handelsflottan. Jag har också förklarat att frågan bereds inom Regeringskansliet och att många synpunkter kommit fram på utredningens förslag. Vi måste ha en god beredningsprocess, och vi måste bland annat få en klarare bild av de offentligfinansiella effekterna av ett tonnageskattesystem i Sverige.

Redan i dag är sjöfartsnäringen en skattemässigt gynnad bransch. Branschen omsätter miljardbelopp men betalar bara några tiotal miljoner i skatt. Det kan bero på sjöfartstödet och avskrivningsreglerna för fartyg.

Skatteutskottet har den 27 februari föreslagit riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att arbetet med en lagstiftning om tonnageskatt måste påskyndas. Riksdagen har beslutat enligt utskottets förslag.

Regeringen och riksdagen har prioriterat många skattefrågor. Jag förstår riksdagens beslut som så att även denna fråga om tonnageskatt ska beredas vidare så skyndsamt som möjligt men utan att inkräkta på de viktiga skattefrågor vi tidigare har prioriterat. Arbetet inom Regeringskansliet är därför inriktat på en fortsatt beredning. Jag vill inte förekomma detta arbete med att nu göra några vidare överväganden eller ställningstaganden i ämnet.

Jag vill dock framhålla att innan ett eventuellt system med tonnageskatt kan träda i kraft måste det anmälas till och godkännas av EU-kommissionen samt även i övrigt behandlas i ordinarie ordning.

Prot. 2006/07:76
16 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 40 FREDRIK OLOVSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för att han har svarat på min interpellation. Däremot är innehållet inte lika mycket att tacka för. Några egentliga svar på de frågor jag ställde om tonnageskatten tänker finansministern inte ge, om jag har förstått saken rätt.

Finansministerns svar är sparsamt i fråga om ledtrådar om det blir någon tonnageskatt, hur ett sådant förslag i så fall skulle se ut och när vi i så fall skulle kunna vänta ett förslag. I stället för den typen av besked väntar fortsatt beredning. I den här skattefrågan ser det ut att bli en lång beredning som dessutom ska krönas med en anmälan till EU-kommissionen och en fortsatt process i EU-byråkratien. Det låter lite grann som att finansministern tänker dra frågan om tonnageskatt i långbänk.

Vi ska komma ihåg att detta inte har kännetecknat Anders Borgs agerande hittills. Tvärtom har förändringarna varit så snabba så att Lagrådet har riktat skarp kritik mot hur de har hafsats och slarvats fram. I den här frågan drar han ut ordentligt på beredningsprocessen. Det gör han trots att det finns en färdig utredning. Den är dessutom remissbehandlad. Den låg på finansministerns bord när han steg in på Finansdepartementet. Men när det nu handlar om att skriva en proposition går det desto mer långsamt.

Innan vi kommer in på frågan om tonnageskatten vill jag fråga hur finansministern ser på det tillkännagivande han har fått från riksdagen. Tycker Anders Borg att en beställning från riksdagen är viktig, att de prioriteringar som görs i landets lagstiftande församling är något som regeringen brådskande och skyndsamt ska ta itu med, kanske till och med ibland gå före regeringens egna önskemål?

Då kommer jag till frågan om tonnageskatten. Sverige är ett öppet och handelsberoende land när det gäller både export och import. Därmed är transporterna till och från Sverige viktiga. Man kan med fog säga när man tittar på statistiken över godsflödena att sjöfarten är viktig för Sverige och för den svenska exporten.

Det är ingen nyhet att konkurrensförhållandena inom sjöfarten är tuffa internationellt. Jag erkänner villigt att jag inte gillar i alla delar utvecklingen på skattesidan, som är ett *race to the bottom*. Man går fort ned mot noll. Det är givetvis inte bra, och det gäller att försöka hitta sätt att motverka den utvecklingen samtidigt som Sverige ska vara en framgångsrik sjöfartsnation. Det har vi varit under de senaste åren. Sedan 2001 har ett hundratal fartyg fått svensk flagg, och det är inte givet att den utvecklingen ska fortsätta.

Det var mot den bakgrunden som den socialdemokratiska regeringen tillsatte utredningen om en tonnageskatt för den svenska rederinäringen, något som de flesta andra EU-länder som ägnar sig åt sjöfart har. Det är rimligt att tro att den svenska rederinäringen behöver villkor som liknar konkurrenternas i Europa.

Mina frågor kvarstår fortfarande, och jag kan nöja mig med den som gäller om det blir så att vi kan vänta oss ett förslag och något om när ett sådant förslag skulle kunna komma till riksdagen.

Anf. 41 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag tycker att det är en bra interpellation. Jag tackar Fredrik Olovsson för att han har ställt den, och jag tackar även statsrådet för ett mycket bra svar.

Den här frågan har vi diskuterat många gånger under den senaste mandatperioden. Jag tror att det är värdefullt för kammaren och lyssnarna att höra att det i den här frågan har skett en väldigt markerad omsvängning från den nuvarande oppositionens sida, från att ha varit helt emot tonnageskatt till att nu vara positiv till detta.

Fru talman! Så sent som den 4 juni 2003, alltså för mindre än fyra år sedan, ställde jag en ordentlig fråga till den dåvarande finansministern om att införa tonnageskatt. Jag fick den 18 juni ett mycket intressant svar i skriftlig form: ”En tonnageskatt skulle komma att strida mot principerna bakom vårt skattesystem. — — — Det är inte aktuellt att föreslå en övergång till tonnageskatt.” Den dåvarande finansministern och majoriteten delade då åsikten att det absolut inte skulle vara någon tonnageskatt i Sverige.

Sedan gick det ett halvår, och då ställde Claes-Göran Brandin från Socialdemokraterna den 2 februari 2004 den här fina frågan: Allt fler länder inom EU har infört så kallad tonnageskatt. Kommer finansministern att låta utreda frågan för att så också ska ske i Sverige? Finansministern tyckte att det var en utmärkt fråga och svarade att han tyckte att man absolut skulle göra det.

På sex månader ändrade den dåvarande regeringen totalt åsikt.

Jag tycker att det är bra att Socialdemokraterna och vi har kommit överens om att man ska se över det här. Den utredning som tillsattes och leddes av förre tullchefen Ekström har många förtjänster. Den har också remissbehandlats. Men enligt min uppfattning var direktiven till den utredningen inte fullödiga, och därför tillhör jag dem som har förståelse för att beredningsprocessen efter remissbehandlingen, som var klar under den förra regeringen, inte omedelbart ledde till någon proposition på den punkten och att det finns en del frågetecken genom att inte alla aspekter blev utredda. Det har framför allt att göra med jämförande avskrivningsregler.

Jag tror att det är klokt att man inte hastar på den punkten för då skulle man kunna hamna i just den situationen, som Fredrik Olovsson anklagade statsrådet för, att man kommer med ofullständiga förslag. Det kanske inte är så bra. Jag tycker att vi kan ha förståelse för det om det är väldigt bråttom, men i det här fallet är det inte så bråttom.

Däremot tycker jag att huvudinriktningen ska vara att vi så småningom får en skattelagstiftning för våra rederier så att de svenska rederierna kan upprätthålla just det som har blivit resultatet under 2000-talet, då Socialdemokraterna var väldigt framsynta och gjorde en ny lagstiftning också för sjömän och så vidare. Det har haft en väldig betydelse för att vi har kunnat ha svenska besättningar och så vidare och att de svenska rederierna har kunnat göra mycket stora beställningar. Det är det som är det yttersta syftet, som jag ser det, med att vi ska kunna ha en mycket

stark sjöfartsnäring i det här landet. Det är jag övertygad om att den här regeringen kommer att ställa sig bakom.

Prot. 2006/07:76
16 mars

Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Även jag vill naturligtvis tacka Fredrik Olovsson för att han har ställt den här interpellationen. Det är naturligtvis alldeles utmärkt att Gunnar Andrén också deltar och ger viktiga synpunkter. Det här är en fråga där vi numera i grunden är överens. Det gäller också synen på tillkännagivanden. Vi kommer naturligtvis att förhålla oss till tillkännagivanden på precis samma sätt som mina företrädare på Finansdepartementet har gjort. Både Bosse Ringholm och Pär Nuder har varit noggranna med att man ska efterkomma beslut i riksdagen, och det kommer naturligtvis även vi att göra.

Det här är en viktig näring, och det är viktigt med jobb inom sjöfarten och för sjömän. Vi har valt att fatta beslut, inte minst när det gäller beskattningen för en del av sjömännen, som tydligt visar att vi ser näringens problem och har respekt för att människor ibland kan komma i kläm i skattesystemet på ett sätt som kan vara bekymmersamt. Det var inte frågor som den förutvarande regeringen lyckades hantera.

Även om det här är en viktig näring har den generella utgångspunkten för oss i den här regeringen, för den svenska riksdagen och för svensk näringspolitik under de senaste 30 åren alltid varit att man ska försöka upprätthålla god neutralitet mellan olika branscher. Det är ingen slump att det är så, därför att vi har inte skäl att ha ett skattesystem som gynnar branscher om det inte finns utomordentligt speciella och särskilda skäl. Det kan till exempel gälla hushållssektorn, där skattekillen är särskilt bekymmersam. Det kan gälla tjänstesektorn, där bristen på fungerande marknader gör att det ofta blir svarta jobb. Vi har en del sådana speciella skäl när det gäller sjöfartsnäringen, och det är naturligtvis den konkurrens som Fredrik Olovsson nämner.

Samtidigt är det centralt att vi alla i riksdagen har ansvar för att hålla god ordning på de offentliga finanserna. Vi har ett ansvar för att se till att allmänintresset och inte särintressen blir dominerande. Då är det bland annat viktigt att vi värnar och skyddar våra skattebaser. Det här är, som jag konstaterade, en näring som har mycket betydande omsättning och väldigt låga skatter. Det är en näring som omsätter väl över 20 miljarder och som betalar skatter på miljonbelopp. Redan i dag har sjöfartsnäringen en mycket gynnad position. Det har, precis som Gunnar Andrén så klokt påpekat, bidragit till att vi har fått en vitalisering av branschen.

För mig är det tydligt att vi här har en gemensam hållning, i regering och riksdag, uppenbarligen uppbackad av Socialdemokraterna och ytterligare partier, där vi vill införa en tonnageskatt. Men det kommer att ske på ett sätt som är förenligt med gängse beredningsordningar och som är förenligt med en hög grad av ansvar för de offentliga finanserna. Vi kommer att återkomma i den här frågan, och vi kommer att hitta en modell för att införa tonnageskatt. Det beskedet har jag givit tidigare, och det kan jag gärna ge igen. Det kommer ett sådant förslag när beredningsprocessen är avslutad.

Jag tror att även Fredrik Olovsson kan känna respekt för de viktiga aspekter som Gunnar Andrén framhöll. Ska vi ha väl fungerande svenska

Svar på
interpellationer

avskrivningsregler och ändå klara av att införa ett sådant här system är inte frågeställningen okomplicerad.

Vi har flera intressen här som vi har att väga av. Vi har ett allmänintresse i termer av goda skatteintäkter. Vi vill inte ha ett *race to the bottom*. Vi vill ha en väl fungerande sjöfartsnäring. Men vi ska också se till att införandet av en tonnageskatt kan ske under ordnade och genomtänkta former.

Anf. 43 FREDRIK OLOVSSON (s):

Fru talman! När det gäller neutraliteten och likformigheten i skattesystemet verkar det som att Anders Borg och jag är relativt överens, dock kanske inte när det gäller de hushållsnära tjänsterna. Vi får väl återkomma till hur viktigt det är med neutralitet i de sammanhangen.

När vi från Socialdemokraternas sida ändå fastnar för att utreda tonnageskattefrågan och också ställer oss positiva till att införa den här typen av schablonbeskattning är det naturligtvis beroende på de speciella omständigheter som finns för den här sektorn, den internationella konkurrensen inte minst.

Det gläder mig att finansministern tycker att de beställningar som riksdagen gör är viktiga. Det skulle vara tragiskt om inte minst alla entusiastiska borgerliga riksdagsledamöter, som likt Gunnar Andrén har drivit den här frågan och har sett tillkännagivandet som en stor seger och ett bra steg framåt, skulle följas av en lika entusiastisk finansminister.

När det gäller de statsfinansiella effekterna av en tonnagebaserad skatt för rederinäringen har jag förståelse för att de är viktiga. Möjligen blir man lite förvånad när finansministern först skriver att det är väldigt viktigt att granska det här utifrån statskassans perspektiv och att han sedan konstaterar att det här är en näring som ändå inte betalar just någon skatt. Det blir ett lite konstigt resonemang.

Men vi är överens om att det ska vara ordning och reda. Och eftersom jag har varit kritisk mot hur tidigare skattesänkningar har gått till, utan en god beredningsprocess, tycker jag att detta är ett steg åt rätt håll. Jag har inte heller kritiserat regeringen för att man ännu inte har kommit med någon proposition, utan jag har snarare efterlyst en tidtabell.

Om finansministern får problem med att få det att gå ihop med utredningen och det förslag som fanns i utredningen och känner att han behöver göra avsteg från det kan jag nog förutse att han kommer att ha stöd för en annan modell än exakt den som utredningen hade för handen. Den var nämligen väldigt gynnsam för rederinäringen, inte minst när det gäller frågan om hur man ska behandla latent skatteskulder och annat. Finansministern behöver inte känna att han behöver stå här och förklara varför han eventuellt gör några förändringar, utan vi är helt på det klara med att det nog kan komma sådana förändringar.

Men jag skulle vilja återkomma till frågan om det ändå inte kan finnas någon form av tidtabell för den här typen av förslag om tonnageskatt, inte minst mot bakgrund av att näringen gör stora investeringar och vill göra inflaggningar till svensk flagg. Där kan den här frågan ha betydelse. När kan man räkna med att få ett besked om när ett sådant här system skulle kunna vara på sin plats? När finansministern är klar återstår ju EU-processen. Det tyder på att det här kanske inte kommer inom de närmaste åren. Det skulle vara kul med någon form av prognos.

Anf. 44 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Låt mig igen tacka Fredrik Olovsson för hans kloka inlägg. Det är naturligtvis en fördel om vi kan hitta en modell för tonnage-skatt som hanterar de här komplicerade avvägningarna. Vi vill ha en stark svensk sjöfart. Vi vill ha goda och likvärdiga konkurrensvillkor, och vi har ett ansvar för att värna våra skattebaser. Det är viktigt.

Ska vi ha låga och effektiva skatter i Sverige måste vi värna skattebaserna. Men jag kan också se att synen på hur man ska variera skattesatserna delvis skiljer sig mellan oss. Så är det. Vår utgångspunkt är att man naturligtvis alltid ska ha så låga skatter som det krävs för att man ska ha en maximal sysselsättning. Det handlar om att en bransch ska kunna ha en skattesats som gör att den är konkurrenskraftig och har förmågan att växa. I till exempel tjänstenäringen, där man ofta har en lågproduktiv arbetskraft, där många människor som har potential för anställning står lite längre från arbetsmarknaden och där det ofta finns en möjlighet att ersätta arbetet med eget arbete i hushållet eller där man kan ha en svart sektor, är det viktigt med låga skatter. Det kan också vara viktigt i en sådan bransch som sjöfarten när man har en stark internationell konkurrens, även om det finns en fara i det. Jag skulle nämligen normalt sett hävda att internationellt konkurrensutsatta industrier förmår att bära förhållandevis höga skatter. Vi vill ha goda villkor för Scania, Saab, Volvo och andra tunga industriföretag, men i den branschen klarar man ofta, med den starka produktivitetsutveckling man har, en lite högre skattesats än man gör till exempel i servicenäringarna.

Fredrik Olovsson hänvisade till Gunnar André. Jag tror att man får använda ett väldigt sofistikerat mikroskop för att hitta skillnader mellan min och Gunnar Andréns hållning i skattefrågor. Jag tror att vi ska kunna återkomma på ett sätt som även tillfredsställer Gunnar André, som har drivit den här frågan på ett förtjänstfullt sätt.

Sedan gällde det tidtabellen. Jag har inga som helst svårigheter att instämma i den tidtabell som Fredrik Olovsson själv gav. De närmaste åren är ett rimligt perspektiv. Vi har anledning att återkomma så snart det går med hänsyn till vad som är förenligt med en rimlig beredningsprocess och att man ska klara av en EU-prövning. Ska man använda begreppet "närmaste åren" skulle jag vilja säga att det ligger lite närmare den närmare delen än den senare delen av det begreppet, när vi kan återkomma i frågan. Vi bör kunna återkomma i frågan, men jag vill inte göra en tidtabell eftersom det alltid skapar förväntningar, och det skapar alltid komplikationer i beredningsprocessen. Vi kommer att återkomma inom de närmaste åren i den här frågan. Det är bättre att vi gör det snarare än att vi gör det senare.

Anf. 45 FREDRIK OLOVSSON (s):

Fru talman! Skatterna har vi ju inte bara för att det är roligt att stå och debattera dem i riksdagen utan framför allt för att vi vill betala för den välfärd som vi alla vill ha, helst också på ett solidariskt sätt. Sedan vill vi kanske ha mer eller mindre av den.

Det andra är naturligtvis att vi också behöver ha rättvisa skatter. Då är det klart att man ibland kan ifrågasätta några av de punkter som finansministern tog upp. Det gäller till exempel hushållsnära tjänster som är ett otroligt generöst förslag som man har lagt fram som gynnar höginkomst-

tagarna. Något annat är borttagandet av förmögenhetsskatten som också är inriktat på dem som har det allra bäst i vårt samhälle.

Men den här debatten handlar om tonnageskatt och om att riksdagen har beställt ett förslag som ska göra att rederinäringen får likartade villkor som sina europeiska konkurrenter, så att vi kan fortsätta att se en positiv utveckling inom den svenska sjöfartsnäringen. Jag tror att det är viktigt med någotsånär konkreta besked. Vi får inte något sådant här i dag, finansministern, även om ambitionen verkar vara att det i alla fall ska ges under mandatperioden. Jag tycker att det är lite synd därför att det kan påverka hur företagen väljer att investera och flagga in sina fartyg framöver. Då är det viktigt att man vet vad man har att vänta. Men vi får helt enkelt invänta finansministerns proposition. Det gör vi med stort intresse.

Anf. 46 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag vill gärna ge Fredrik Olovsson konkreta besked. Det blir en tonnageskatt. Det kommer att vara en avvägning mellan de olika intressena, att ge likvärdiga villkor och att upprätthålla en väl fungerande beskattning där vi också har de intäkter vi behöver. Och vi har en konkret tidsplan. Inom de närmaste åren kommer vi att återkomma i frågan.

Det är naturligtvis så att vi har skatter bland annat för att betala för välfärden och för att se till att det blir en någorlunda rimlig fördelning. Men avvägningen handlar alltid om att uppnå det utan att man samtidigt hotar den fulla sysselsättningen. Det är där som Fredrik Olovsson och den nuvarande regeringen skiljer sig åt. Vi gör en tydlig prioritering av full sysselsättning.

När jag har sagt det kan jag säga att jag naturligtvis tycker att det är väldigt glädjande att vi kan ha en samsyn i frågan om tonnageskatten och när det gäller att skapa bra förutsättningar för svensk sjöfart. Det tycker jag att vi har anledning att vara glada för och att vårda, så att vi kan få en gemensam hållning i denna fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2006/07:346 om Sveriges inställning till IMF:s och Världsbankens regelverk

Anf. 47 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Hans Linde har frågat statsrådet Gunilla Carlsson om hon

1. inom IMF och Världsbanken avser att verka för att antalen villkor vid utlåning och ekonomiskt stöd minskar och
2. likt den norska och brittiska regeringen avser att upphöra att villkora utvecklingssamarbete med privatiseringar och handelsliberaliseringar.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det är viktigt att först och främst påpeka att alla länder har ett gemensamt ansvar när det gäller att bekämpa fattigdom. Samtidigt är det de

fattiga länderna själva som har makten och förmågan att utforma sin egen ekonomiska politik.

Rätt utformade spelar krav på ekonomiska reformer en nödvändig roll vid långivning och bistånd. Villkoren – som i olika grad är bindande – ska säkerställa att utlånade medel och bistånd används till att minska fattigdomen och stödja mottagarländernas reformarbete. Det är viktigt att kunna följa upp att medel används på rätt sätt, i synnerhet som många av mottagarländerna brottas med svåra styrnings- och korruptionsproblem. IMF:s och Världsbankens ägare, samt bilaterala givare, måste känna förtroende för den politik som förs i mottagarländerna. Både lån och gåvor måste användas effektivt och ändamålsenligt.

Sverige anser, liksom de flesta länder, att villkor i samband med lån och gåvor är nödvändigt. Det är viktigt att Världsbankens och IMF:s råd och villkor anpassas till det enskilda landets specifika situation. Mot denna bakgrund är det inte rimligt att på förhand säga att en viss typ av villkor inte får ställas.

Det pågår en fortlöpande översyn inom institutionerna som handlar om att ytterligare förbättra, förtydliga och reducera antalet villkor. Det är dock inte fråga om att avskaffa kraven vid långivning och bistånd. Sverige är en pådrivande aktör i detta förbättringsarbete. En central del av arbetet är att stärka mottagarländernas kapacitet att på egen hand formulera och genomföra en ekonomisk politik som kan leda till tillväxt och minskad fattigdom. Därtill är det viktigt att stärka utvecklingsländernas inflytande i de internationella finansiella institutionerna.

Anf. 48 HANS LINDE (v):

Fru talman! Jag får börja med att tacka finansministern för att han har avsatt drygt två minuter av sin värdefulla tid till att besvara min interpellation. De frågor jag har ställt, ursprungligen till biståndsministern, är frågeställningar som inte bara vi i Vänsterpartiet har. Sedan november bedriver drygt 31 svenska enskilda organisationer kampanjen På vems villkor? som bland annat kräver att Sverige ska agera inom IMF:s styrelse för att krav som kör över de demokratiska processerna i fattiga länder och som försvårar arbetet mot fattigdom upphör. De kräver också att svenskt bistånd inte villkoras med krav på ekonomiska reformer på det sätt som sker i dag.

Kampanjen drivs av bland annat Diakonia, Forum Syd och Afrikagrupperna, så jag är inte ensam om att bli grundligt besviken över de svar jag får i dag från finansministern.

Det är knappast något nytt att IMF och Världsbanken kräver att länder i Syd ska genomföra nyliberala och kontroversiella reformer. Sedan början av 80-talet, i kölvattnet av skuldskrisen, tvingas i stort sett alla länder i Afrika, Asien och Latinamerika att genomföra strukturanpassningsprogram där de centrala punkterna var privatiseringar, nedmontering av offentlig sektor, avregleringar och handelsliberaliseringar. Den sociala katastrof som följde slog sönder miljoner människors möjlighet att leva värdiga liv, slog sönder hoppet om en bättre framtid hos många afrikaner, latinamerikaner och asiater.

I dag fortsätter IMF och Världsbanken att påtvinga länder i Syd en nyliberal politik genom sina villkor vid långivning och ekonomiskt stöd. Ansvaret vilar tungt på Sverige, som medlem av IMF och Världsbanken

och genom att vi knyter vårt utvecklingssamarbete till att mottagarländerna har samarbetsavtal med IMF och Världsbanken, till skillnad från till exempel Norge och Storbritannien.

Fru talman! Anders Borg väljer i sitt svar att blunda för effekterna av 30 år av nyliberala reformer i Syd. Jag tycker nog att det är relevant att jämföra finansministerns allmänt hållna påstående med den faktiskt existerande verkligheten och historien. Borg säger att de här villkoren ska säkerställa att fattigdomen minskar. Kan Anders Borg ge ett enda konkret exempel där IMF:s och Världsbankens krav har lett till minskad fattigdom? Vilka är de lyckade exemplen som kan verifiera dina påståenden?

Jag kan ge Anders Borg en ganska lång lista på exempel, där det reformarbete han hyllar i grunden ökat fattigdomen och förhindrat genomförandet av millenniemålen. Ett exempel som jag har lyft i interpellationen är Nicaragua, ett av Latinamerikas fattigaste länder där 80 procent av befolkningen lever på mindre än 2 dollar om dagen. En femtedel av barnen kommer aldrig att få gå i grundskola, och landets utbildningsminister säger att andelen barn i skolan i Nicaragua kommer att sjunka fram till 2015 om inte mer resurser tillförs. Trots detta tvingar IMF Nicaragua och dess regering att frysa sina utgifter för utbildning. Samtidigt tvingar man Nicaragua att sänka utgifterna för sjukvård. Detta sker trots att Nicaragua är ett av de länder i Latinamerika som redan satsar allra minst på just utbildningsväsendet.

Fru talman! Jag skulle uppskatta om Anders Borg skulle kunna lämna de lite lösa bolinerna här och i stället gå in på de konkreta fallen. Det skulle vara intressant att höra hur nedskärningar i skola och nedskärningar i sjukvård minskar fattigdomen i ett land som Nicaragua.

Anf. 49 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Herr finansminister! Interpellant! Den här frågan är ingalunda ny. Den har vi hört i många år. Jag ska inte gå in i den slagväxling som just har varit mellan finansministern och interpellanten, men jag ska peka på ett problem som finns med den här diskussionen. Om man säger att det inte ska vara några krav på ekonomiska reformer säger interpellanten att kraven har lett till sociala katastrofer, medan finansministern sannolikt säger att bristen på krav på ekonomiska reformer leder till sociala katastrofer. Jag tenderar att hålla med finansministern.

Men det finns ett annat problem här som vi måste vara nogsamt medvetna om. Det är att det är en ganska stor enighet om att det bistånd som Sverige och andra länder ger är tämligen ineffektivt om det ges till länder där man inte genomför ekonomiska reformer, där man inte ser till att hålla offentliga budgetar i ordning, där man inte ser till att avreglera utrikeshandeln, där man inte ser till att upphöra med de regleringar som dödar jordbrukssektorns produktivitet och lönsamhet.

Det har en väldigt stor betydelse för svensk och europeisk biståndspolitik också att man faktiskt upprätthåller krav på ekonomiska reformer. Om man inte gör det blir de skattepengar som svenskar och andra betalar för att ge bistånd ineffektiva. Man tar på sig ett otroligt stort ansvar gentemot skattebetalarna. Jag kan i och för sig också tala länge och väl om det ansvar som man tar på sig gentemot människorna i fattiga länder, att man undandrar dem det yttre trycket på regimerna i de här länderna att de ska se till att sköta den ekonomiska politiken.

I interpellantens argumentation ligger ett tämligen vanligt men outtalat antagande, nämligen att regeringarna i fattiga länder generellt sett är på samma sida som de fattiga människorna i sina egna länder. Så är det inte. Det är ofta plundrarregimer, regimer som använder sin makt för att göra den egna befolkningen fattigare, gynna den egna klassen, den egna gruppen, den egna klanen. Man måste acceptera, efter 30, 40 eller 50 års erfarenhet av dessa verksamheter, att verkligheten är mer komplicerad än den bild som Diakonia, interpellanten och andra har, nämligen att regeringar i dessa länder är demokratiska och försöker att bli omvalda. I stället är det ofta så att de är djupt odemokratiska, förföljer sina befolkningar och är orsaken till att befolkningen är fattig men den egna klassen rik. Eftersom interpellanten brukar tillhöra dem som är intresserade av klassanalys vore det kanske på sin plats att vädja att han även tillämpar ett sådant synsätt någorlunda ofta på u-länder.

Anf. 50 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det är väldigt bra att Hans Linde har ställt den här interpellationen och att Carl B Hamilton deltar i diskussionen. Det är ett viktigt ämne. Jag tror att den grundläggande slutsatsen och erfarenheten av utvecklingen de senaste decennierna är att länder som mer systematiskt har försökt att reformera sina ekonomier också har lyckats ta sina befolkningar ur fattigdom. Vi har på kontinent efter kontinent kunnat se att när man konsekvent bygger ett reformprogram som inkluderar frihandel, respekt för enskildas rättigheter, inte minst vad det gäller äganderätt men också när det gäller demokrati och yttrandefrihet, när man begränsar korruption och har ordning på rättsstaten och ser till att det är lagstyre som råder så får man successivt en utveckling som gör att människor går från fattigdom till relativ rikedom.

Det finns många exempel, inte minst i Afrika, på länder som inte har lyckats uppfylla dessa villkor, som i otillräcklig mening har reformerat sina ekonomier, som i otillräcklig mening har respekterat mänskliga rättigheter, som i otillräcklig mening har respekterat att yttrandefrihet och fri debatt är nödvändigt för att man ska ha regeringar som inte bygger på korruption och plutokratiska beteenden. Där har Carl B Hamilton naturligtvis helt rätt. När man har rovdjursstater som styr i länder – för det är ju den beskrivning man kan göra av en del av de länder där man har misslyckats med utvecklingsarbetet – får man inte utveckling, rikedom eller respekt för mänskliga rättigheter.

Om man ska försvara IMF – det är knappast min funktion här i världen att försvara en internationell organisation som naturligtvis mår bra av att granskas och diskuteras – så blir man lite förvånad över Hans Lindes bild.

Jag tog till exempel fram det senaste artikel 4-uttalandet från IMF om Uganda. Den nyliberala reform som man trycker hårt på i artikel 4-konsultationen är behovet av ytterligare infrastrukturinvesteringar. Det kan naturligtvis tyckas vara nyliberal politik att vilja ha offentliga investeringar i vägar och järnvägar – jag antar att Hans Linde har uppfattningen att allt han inte själv håller med om är nyliberal politik.

Jag tycker också att det ligger mycket i det Carl B Hamilton säger, och här är han väl grundad i forskning och erfarenhet, om att effekten av biståndet beror på hur väl landet sköter sin egen ekonomiska politik. Det

finns ineffektivt bistånd – som närmast får betraktas som slöseri med skattepengar – som går till länder som inte sköter sin egen ekonomiska politik. Det finns också effektivt bistånd där biståndet blir ett komplement till den egna ekonomiska politiken och något som kan understödja en utveckling.

Vi har naturligtvis ett ansvar, från den här regeringen och från Sveriges riksdag, att ha en biståndspolitik som ger prioritet åt fattigdomsbekämpning. Det måste vara vår grundläggande utgångspunkt för biståndspolitik: att få maximal effekt i termer av minskad fattigdom i utvecklingsländerna.

Sedan frågar Hans Linde mig om jag kan ange modelländer. Det är väl den typiska kommunistiska utgångspunkten: Här har vi en idealmodell som ska tillämpas i olika länder. Det vi vet är att länder som har valt en politik som bygger på slutenhet, på statligt ägande, på höga skatter och på att man inte har lagstyre, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter aldrig i något fall har lyckats bygga ett brett välstånd. Välstånd byggs när man låter människorna styra i landet, när man har demokrati, lagstyre och respekt för mänskliga rättigheter och när man har en väl fungerande marknadsekonomi som balanseras av en väl fungerande offentlig sektor med stora investeringar i utbildning och forskning.

Det är här vi skiljer oss i synsätt. Hans Linde står för ett annat synsätt på utveckling än vad jag gör. Det är väl bara att konstatera att så är fallet.

Anf. 51 HANS LINDE (v):

Fru talman! Anders Borg säger att de länder som genomfört reformprogram har varit mer framgångsrika i kampen mot fattigdomen. Det är spännande att höra. Samtidigt får jag inte ett enda konkret exempel. Att ge konkreta exempel i en debatt är tydligen kommunism. Det tycker jag är en något vidlyftig definition av begreppet kommunism.

Det enda exempel som hörs från Anders Borg är Uganda. Det är spännande att han tar just det exemplet. Uganda är ju ett av de länder där Världsbanken och IMF har krävt att regeringen ska privatisera tillgången till vatten. Hur kan privatisering av vatten bidra till att man bekämpar fattigdomen? Hur kan det gynna fattiga människor att rätten till rent vatten går från att vara en rättighet till att bli en handelsvara? Runt om i Afrika och Latinamerika har vi sett att i de länder som IMF och Världsbanken redan har påtvingat privatisering av vatten har detta resulterat i sociala och hälsomässiga katastrofer.

Anders Borg beskriver också de här programmen som att de skulle handla om rättsstat, korruption och lite allmänt att man ska vara snäll och god. Så ser det ju inte ut i verkligheten, Anders Borg! Drygt 50 procent av Världsbankens krav är relaterade till privatiseringar. Och då handlar det inte längre om rättsstat och korruption; då handlar det om att man styr den ekonomiska inriktningen i ett visst land.

Jag måste också återgå till det Anders Borg sade i sitt första inlägg. Han pratade då om att de fattiga länderna själva har makten och förmågan att utforma sin ekonomiska politik. Spontant trodde jag att det var ett utfall av någon dålig form av ironi. Vad är det för valfrihet som i dag existerar för fattiga länder i Latinamerika, i Afrika och i Asien att själva utforma sin politik? Det är ju en valfrihet man bara har med en ekonomisk pistol mot tinningen. Vilket land i Syd har möjlighet att gå emot

IMF och Världsbanken? Det skulle innebära att man inte fick avgörande lån och bidrag. Man skulle diskvalificera sig från stora och omfattande skuldavskrivningar. Dessutom skulle man riskera sitt utvecklingsarbete. Vilket land har råd med det?

Fru talman! Jag skulle också vilja ta upp en annan aspekt som inte har varit uppe i den här debatten, nämligen att detta i grunden också handlar om demokratisering. Carl B Hamilton målar upp en bild av länderna i Afrika och Latinamerika som idel diktaturer. Jag har en annan bild av utvecklingen i Syd. I land efter land har vi sett att det skett en demokratisering. Demokratin har befästs. Vi har det i länder som Mali, Nepal och Bolivia. Stora landvinningar har gjorts.

För många riskerar dock denna demokratisering att bli en besvikelse. Människor som i decennier har kämpat för demokrati har nått sina valurnor bara för att inse att värdet på deras valsedlar har devalverats av IMF, av Världsbanken och av givarsamfundet. Deras rösträtt har inskränkts till ett val mellan olika administratörer av en politik som fastslagits i Washington, i Bryssel och i Stockholm.

Ska demokrati kunna växa fram i Syd måste det få vara en demokrati med ett innehåll, och det måste vara en demokrati som vi respekterar och inte sätter oss över. Här ligger väl den stora skillnaden i synsätt mellan Anders Borg och Carl B Hamilton å ena sidan och mig å andra sidan: i frågan om att respektera de nyvunna demokratierna i Syd. Vi ska respektera att invånarna i Mali, i Nepal och i Bolivia är de som är bäst lämpade att avgöra sin egen framtid.

Om de krav man nu ställer är så rimliga och om de bara handlar om fattigdomsbekämpning, varför behöver vi då ställa dem? Varför är det inte så att befolkningarna och deras ledare självmant genomför dem? Och när nu demokratin vinner mark i Latinamerika och Afrika, varför ger vi inte dessa människor förtroendet att utforma sin egen framtid?

Anf. 52 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Demokrati och öppenhet går hand i hand. Det är en empirisk erfarenhet som är viktig. Frihandel befrämjar demokratisk utveckling. Jag skulle kunna tala länge om detta och de mekanismer som här är i spel, men det är en väldigt viktig erfarenhet: Vill man demokratisera ska man se till att ha en öppen och fri handel.

Exemplet med privatisering av vatten är något som Diakonia, interpellanten och andra ständigt tar fram. Varför gör man så? Jo, det är en mycket gammal empirisk erfarenhet att om man investerar i att borra brunnar och dra vattenledningar så räcker inte det. Man måste också fortlöpande ha pengar för att underhålla dessa investeringar i bevattningskanaler, ledningar, pumpar och så vidare. Därför vill man införa en äganderätt så att den som pumpar upp vattnet också ska kunna samla på sig en liten inkomst för att sedan kunna underhålla anläggningarna.

Det är samma mekanism som gör att vi i andra sammanhang – interpellanten kanske är emot det – har självägande bönder. De har nämligen ett något längre perspektiv än den innevarande odlingssäsongen och underhåller därför sin boskap och sina ägor så att de ska kunna ge avkastning och skörd även nästa år och säsongerna därefter.

Detta med privatisering låter naturligtvis mystiskt och skrämmande för en vänsterpartist, men det är alltså fråga om att etablera en äganderätt

som gör att man har ett mer långsiktigt intresse av att vattenförsörjningen fungerar. Så enkelt är det. Det bygger på erfarenheten från många länder att har man vatten från kommunala brunnar eller brunnar som borrats av biståndsorganisationer så funkar de en säsong eller två säsonger, men sedan är det slut. Sedan är det torrt.

Anf. 53 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Har man elementära kunskaper om den moderna forskningslitteraturen kring ekonomisk utveckling och bistånd inser man att det Hans Linde säger har väldigt lite med verkligheten att göra. Det finns en bred forskning som tydligt visar att det finns ett samband mellan utvecklingen i ett land och de institutioner man bygger. Nobelpristagaren Douglass North har beskrivit detta för Europa i termer av att när man en gång började respektera böndernas äganderätt till sina marker i stället för att låta storgodsägarnas boskapsflockar gå över den spanska landsbygden så började man bygga en kapitalistisk ekonomi som gav välstånd och utveckling. På samma sätt har North beskrivit de plutokratier man ofta ser i u-länderna, där en härskande klass utvinner otroliga rikedomar ur fattiga människors lidande.

Inte minst under senare år har det också kommit en omfattande litteratur kring biståndet som jag tycker har varit intressant att följa. Vi har tidigare haft en svart eller vit syn på biståndet, och många har avfärdat det som ineffektivt. Så är det inte längre. Det finns starka belägg för att när länder sköter sin egen ekonomiska politik så kan utvecklingssamarbete och bistånd vara viktiga delar som bidrar till utvecklingen.

Sedan kan naturligtvis bistånd vara motiverat av helt andra skäl. Det kan helt enkelt handla om vårt medmänskliga ansvar för att säkerställa att människor i nöd får någon typ av möjlighet att klara sig.

Naturligtvis måste program för utveckling skilja sig åt mellan länderna. Jag kan möjligtvis ge Hans Linde rätt i att det har funnits en övertro på ett standardiserat utvecklingskoncept. Man har talat om en Washingtonkonsensus, det vill säga fem tio olika överenskomna punkter som så fort de tillämpas ger välstånd. Så är det inte. Man kanske inte har lagt tillräckligt stor vikt vid de demokratiska fri- och rättigheterna. Inte minst yttrandefriheten är central för att förhindra korruption och att biståndsmedel och annat används på fel sätt. Det är viktigt att vi respekterar äganderätten hos alla människor i samhället.

Samtidigt vet vi att det finns ekonomier där omfördelning kan spela roll. Hans Linde nämner Latinamerika. Det kan naturligtvis vara så att man av historiska skäl fått en väldigt märklig fördelning av äganderätt och ekonomiskt välstånd i ett land. Då kan det finnas skäl att göra omfördelningar så att alla människor, inte minst via utbildningssystemet, får möjligheter att utveckla sin fulla potential.

Men att ha krav kring biståndet och en noggrann uppföljning av det är också en fråga om respekt för våra egna skattebetalare. Ska vi ha en legitimitet där människor anser att de är beredda att sätta av stora resurser till bistånd måste man först och främst tro att det är effektivt och att biståndet verkligen går till fattigdomsbekämpning. Då är det viktigt att vi fokuserar på fattiga länder som själva för en politik som är rimlig. Det handlar också om att säkerställa att medlen används på rätt sätt. Legitimi-

teten undergrävs när svenskt bistånd hamnar fel eller i länder där utbredd korruption utgör ett problem.

Hans Linde talar om valfrihet. Jag skulle vilja säga att det finns en valfrihet. Alla länder har rätten och möjligheten att välja väg framåt i tillvaron. Men de länder som har valt slutenhet, som har valt att låta staten dominera sektorer i ekonomin, som har valt godtycklighet och pluto-kрати i stället för lagstyrd demokrati och som har valt bort marknadsekonomin och en väl fungerande offentlig sektor som prioriterar medborgarnas behov av utbildning och annat har inte utvecklats, och det är väldigt tydligt att vi här har en åsiktsskillnad. Hans Linde avfärdar det som vi vet har gett rikedom i väst och i de utvecklingsländer som har lyft sig ur fattigdom. Där har vi en grundskillnad.

Anf. 54 HANS LINDE (v):

Fru talman! Vi skulle kunna gå in på en väldigt intressant diskussion om Sveriges historia och Europas historia. Skulle några europeiska stater ha uppfyllt de krav som IMF och Världsbanken i dag ställer när vi i det här landet fick i gång vår ekonomiska utveckling och när vi byggde upp vår skola och sjukvård?

Men nu rör det andra punkter som har kommit upp. När man lyssnar på Carl B Hamilton när det gäller vatten blir det väldigt tydligt: Vatten ska vara en handelsvara, något som ska köpas och säljas för dem som har råd. Vad händer då, Carl B Hamilton, med dem som inte har råd att köpa vattnet?

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag vill erinra om att Carl B Hamilton inte har möjlighet att svara eftersom han inte har något ytterligare anförande.)

Vi kan i alla fall se exempel på att där man har privatiserat vattnet slår det just mot de fattigaste. Att fattiga inte får tillgång till rent vatten resulterar i att kolera och olika smittsamma sjukdomar sprids. Barnadödligheten ökar. Hur kan detta vara ett sätt att bekämpa fattigdom?

Man lyfter också fram bönderna. Det är spännande därför att de här programmen slår så hårt mot just bönder i Syd. Genom att man tvingar länder i Syd att avreglera sina handelshinder och sina tullar, utan att vi för en liknande politik här i Europa och Nordamerika, utkonkurreras ju bönder runt om i Asien, Afrika och Latinamerika genom dumpning från bland annat EU.

Det är också så att Världsbanken fortfarande investerar storskaligt i icke förnybara energikällor som bidrar till att växthuseffekten förvärras. Det slår också väldigt tydligt mot just de fattigaste människorna i världen.

Avslutningsvis vill jag säga att enligt politik för global utveckling, som alla partier inklusive Moderaterna ställer sig bakom, ska alla politikområden genomsyras av ett utvecklingsperspektiv. Man ska utgå från fattigdomsbekämpning och rättigheterna för de fattigaste. Uppenbarligen har inte PGU, som det också kallas, anlänt till Finansdepartementet eftersom detta inte är en politik som minskar fattigdomen. Det är i stället en politik som tydligt ökar fattigdomen i och mellan länder.

Anf. 55 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Man kan säga att jag tycker som Hans Linde – fast tvärtom. I min bild av svensk, europeisk och global ekonomisk historia är det snarare så att alla de länder som varaktigt och efter tusentals år av fattigdom lyft sig ur svält och hårda och mörka villkor till ett relativt välstånd och till att människor fått makt över sina liv har präglats av en grundläggande respekt för de institutioner jag talar om. Det handlar om äganderätten som var viktig i både Sverige och England. Det handlar om demokrati, likhet inför lagen och inte minst om att man bröt ned klasskillnader och skapade en öppenhet och en demokrati för att kunna bekämpa korruption och överhetssamhället. Det handlar om frihandel och om att vara en del av världsekonomin. Det handlar om utbildning och om att människor i breda grupper ska få en chans att utbilda sig – inte bara för att de råkar vara födda i en familj med gott om pengar utan därför att alla ska ha en chans att utveckla sin fulla potential.

Här i Sverige var Gripenstedt helt central för utvecklingen från fattigdom till industrialisering och rikedom, och finansdepartement runt om i världen har spelat en roll därför att detta handlar om respekt för äganderätten. Det handlar om avregleringar och om frihandel.

På en punkt kan jag hålla med Hans Linde: Det vore väldigt bra om Europa som helhet öppnade sina ekonomier för världshandel även med länder från tredje världen. Det är naturligtvis djupt omoraliskt när vi ställer upp handelsvillkor och handelshinder som gör att människor inte ges möjlighet till utveckling och inte får ta del av världsekonomin.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2006/07:347 om Sveriges medansvar för skuldsättning i Syd

Anf. 56 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Hans Linde har frågat statsrådet Gunilla Carlsson om hon

1. är beredd att, liksom sin norske kollega, erkänna Sveriges medansvar för skulder länder i Syd har till Sverige,
2. är beredd att erkänna vissa skulder som illegitima på grund av att lån- eller kreditgivaren inte tog sitt ansvar och
3. avser att stödja Norges krav på att en ”skuldtribunal” upprättas inom FN.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det viktigaste syftet med skuldavskrivningar är att frigjorda resurser går till att minska fattigdomen i länderna. Det förutsätter att länderna driver en politik som främjar utveckling.

Sverige tar sitt fulla medansvar för de fattiga ländernas skuldproblem genom att delta i internationella initiativ som syftar till att länderna få en hanterbar skuldbörda. Vi bär vår del av kostnaden för de avskrivningar som de internationella finansiella institutionerna gör, och vi skriver i

praktiken av samtliga bilaterala fordringar på de fattiga länderna. Sverige tar också sitt ansvar genom att se till att de lån till utvecklingsländer som garanteras av svenska myndigheter går till investeringar som prioriteras av mottagaren. Vi verkar också för att dessa lån inte ska äventyra ländernas långsiktiga skuldållbarhet. Det här visar att Sverige tar sitt fulla ansvar.

När vi har skrivit av de fattigaste ländernas skulder som helhet återstår bara medelinkomstländer, såsom Argentina. Att skriva av skulder där insatser inte är lika motiverade är inte en god användning av knappa biståndsresurser.

De fattigaste och mest skuldyngda länderna får praktiskt taget hela sina skulder avskrivna i dag. Därför ser jag inget behov av att skriva av skulder på de grunder som Hans Linde föreslår. Eftersom skuldavskrivningarna är så gott som fullständiga är jag inte övertygad om att det finns behov av att upprätta en skuldtribunal inom FN.

Anf. 57 HANS LINDE (v):

Fru talman! Före jul stod jag här och hade en lång biståndsbudgetdebatt med Gunilla Carlsson. Då slogs hon och de fyra borgerliga partierna för att skuldavskrivningar skulle klassas som bistånd.

När jag nu ställer en interpellation om just de skulder som berördes i biståndsbudgeten vill inte biståndsministern svara utan skjuter över frågan till finansministern. Jag tycker att det i sammanhanget är lite förvånande.

I höstas slog den norska regeringen fast att Norge som långgivare har ett medansvar – ett erkännande som innebar att den norska regeringen inte längre ansåg sig ha rätten att kräva in en del av de lån och krediter man hade utfärdat. Därför beslutade den norska regeringen att ovillkorat skriva av skulden på sammanlagt 520 miljoner norska kronor utan att de belastade biståndsbudgeten.

I Sverige tar man också sitt medansvar, enligt Anders Borg. Men i Anders Borgs värld innebär medansvar att man låter skuldavskrivningarna belasta biståndsramen. Man låter helt enkelt fattiga människor i Syd betala sina egna skuldavskrivningar genom uteblivet bistånd. I stället för att genom utvecklingssamarbete stötta demokratiseringen i Demokratiska republiken Kongo låter man befolkningen i Kongo i dag betala för diktatorn Mobutus skulder. I stället för att bidra till återuppbyggnaden av det krigshärjade Liberia ska liberianerna själva betala den genomkorrumpade diktatorn William Richard Tolberts gamla skulder.

Fru talman! Det här är inte att erkänna sitt medansvar. Det här är att fly sitt ansvar.

När privata banker i Sverige lånar ut pengar ställer vi krav på dem som långgivare. De ska ta ansvar, och de ska agera seriöst. Men liknande krav ställer vi inte på stater när de lånar ut pengar. Under 70- och 80-talen skedde en omfattande långivning från länder i Västeuropa och Nordamerika, inklusive Sverige, bilateralt eller multilateralt. Det var en långivning som skedde utan att vi som långgivare tog vårt ansvar. Lånen gavs på lösa grunder, inte sällan till genomkorrumpade diktaturer och till projekt som inte hade någonting med utveckling att göra.

När demokratin nu är på frammarsch och befästs i Afrika och Latinamerika ärver många nya demokratier regimernas gamla skulder. De-

mokratiskt valda regeringar ska betala skulder som uppstod under regering som saknade all form av legitimitet att ta dessa lån och krediter i sin befolknings namn.

Vi kan se Sydafrika som ett tydligt exempel på där den nya demokratiska regeringen ska betala tillbaka gamla skulder från apartheidtiden. Anders Borg säger att skulderna inte är ett stort problem i dag. Jag tror att få människor söder om Gibraltar skulle hålla med. I Sydafrika till exempel är kostnaderna för amorteringar och räntor den näst största utgiftsposten i budgeten. I Filippinerna går en tredjedel av bnp varje år till avbetalningar på statsskulden, en skuld som framför allt uppkom under Ferdinand Marcos diktatur.

Är det rimligt att fattiga människor i Sydafrikas kåkstäder ska betala av de lån som togs av den tidigare regimen för att finansiera apartheidsystemet? Är det rimligt att filippinska risbönder i dag ska betala de lån som finansierade Imelda Marcos köp av skor? Har inte vi som långivare ett medansvar för dessa lån? Är inte dessa typer av skulder att betrakta som illegitima?

Efter den amerikanska invasionen fick Irak en skuldavskrivning på över 80 procent genom Parisklubben. Man ansåg att det var orimligt att det irakiska folket skulle betala Saddam Husseins skulder. Men tydligen är det rimligt att liberianer ska betala Tolberts skulder, att kongoleser ska betala Mobutus och att chilensare ska betala Pinochets. Var är logiken, Anders Borg?

Anf. 58 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Hans Linde för ett något märkligt resonemang här. Naturligtvis ska vi när det gäller skuldavskrivningar likaväl som när det gäller annat bistånd försöka följa de internationella konventionerna när vi klassificerar biståndspengar och vad vi gör med biståndsmedel. Det är den konvention vi har följt när skuldavskrivningar har räknats in i biståndet.

Jag vill också bara notera att Sverige är ett av de länder som betalar mest bistånd till de fattiga länderna. När vi hade borgerlig regering i början av 90-talet var detta ett område där det skedde en kraftig satsning de år då Carl Bildt var statsminister. Även under de här åren har vi en mycket omfattande biståndsbudget. Sverige är ett av de länder som ger mest bistånd i världen. Jag kan garantera Hans Linde att även efter ett långt maktinnehav, när vi ska utvärdera den borgerliga regeringen bortåt 2025 eller 2030, kommer vi att kunna notera att det kommer att finnas ett omfattande utvecklingsbistånd, även om vi då kan hoppas att den fattiga världen har blivit mindre.

Jag tycker snarare att det handlar om att Hans Linde och Vänsterpartiet flyr sitt omfattande moraliska ansvar för fattigdom i världen. Man förordar genomgående en politik som inte bygger på ekonomiskt ansvarstagande, som inte bygger på frihandel, som inte bygger på väl fungerande demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

När vi beskriver fattiga länders skuldsituation är ett av de viktiga kraven naturligtvis att länderna ska se till att sköta sina offentliga finanser, se till att man har en hållbar utveckling av sin skuldsituation och inte ta på sig skulder som gör att man hamnar i en ohållbar situation. Men att ställa krav på att länderna till exempel ska ha god ordning på sina offent-

liga finanser brukar Hans Linde i andra diskussioner beskriva som en nyliberal politik.

Det grundläggande här är att vi ska hjälpa fattiga länder. Vi ska skriva av de skulder som vi kan, och vi ska göra det i god ordning. Vi ska naturligtvis inte skriva av skulder för länder som har en väsentligt bättre ekonomi. Vi ska i biståndet prioritera fattigdomsbekämpningen. Det är till exempel rimligare att ge pengar till fattiga människor i Afrika än att skriva av skulder till Argentina. De kan ta ansvar för sin utveckling. Men grundläggande för att vi ska ge bistånd och för att det ska fungera måste vara att det sker på ett sådant sätt att vi inriktar biståndet på att underlätta för människor och länder att gå in i frihandel, att delta i världsekonomin, respektera mänskliga rättigheter, respektera äganderätt, bygga sina ekonomier på att man utbildar människor och låter dem vara en del av en konkurrenskraftig ekonomi.

Här har Hans Linde och jag helt skilda synsätt. Hans Linde är i princip motståndare till ekonomiskt ansvarstagande vad gäller offentliga finanser, bistånd och ekonomisk utveckling. Där har vi en avgrund mellan oss. Jag är för utveckling. Hans Linde är för en politik som inte leder till utveckling.

Anf. 59 HANS LINDE (v):

Fru talman! Det där var faktiskt ganska underhållande att lyssna på, även om det var långt från sanningen.

Vi kan börja i den ända som Anders Borg tog upp när han pratade om att vi enligt en internationell överenskommelse har bundit fast oss vid att räkna skuldavskrivning som bistånd. Vilken internationell överenskommelse, Anders Borg, tvingar oss att räkna skuldavskrivningar som bistånd? Vilken internationell överenskommelse tvingar oss att sätta bistånd mot skuldavskrivningar och låta dem konkurrera med varandra? Ingen, vad jag känner till.

Däremot känner jag till att den gamla regeringen skrev på Monterreyöverenskommelsen, där man lovade och förband sig att bistånd inte skulle gå till skuldavskrivningar. Det är en överenskommelse som din regering har brutit mot och som ni får ta ansvar för.

Anders Borg tar upp kraven på länder i Syd. Frågan är: Vilken rätt har vi att ställa krav på de här länderna, till exempel Kongo och Liberia? När vi på lösa grunder, utan att ta vårt ansvar, lånat ut pengar till diktatorer som vi visste var genomkorrumpade, till projekt som inte kom befolkningen till del, hur kan vi i dag sätta oss på höga hästar och ställa hårda krav på befolkningen i dessa länder?

Jag måste säga att det mest uppseendeväckande i den här debatten ändå är att Sveriges finansminister anser att världens fattiga länder i stort fått skulderna avskrivna, att skuldkrisen är något vi kan förpassa till historien.

De fattiga ländernas samlade skuld uppgår i dag till 500 miljarder amerikanska dollar. Det är mångdubbelt den summa samlade bistånd som vi i dag ger. I dag utgör skulderna i länderna i Syd ett av de största hindren i kampen mot fattigdomen. Det är en av de största orsakerna till att pengar i dag försar från syd till nord och inte tvärtom. Länder som i dag är i akut behov av satsningar på utbildning, sjukvård och infrastruktur tvingas lägga ned stora summor på räntor och amorteringar, utgifter

som slår sönder förutsättningarna för utveckling och fattigdomsbekämpning.

Men det är inte en problematik som vår finansminister ser. I stället skyller han bristande utveckling och fattigdom på mig, som inte försvarar den här världsordningen. Jag tycker faktiskt att det är att avsäga sig ansvaret, Anders Borg. Det är du som försvarar den ekonomiska politik som förs i dag inom IMF och Världsbanken. Det är jag som kritiserar dem och vill att det ska föras en annan politik.

Fru talman! Den norska regeringen har slagit fast att man ska arbeta för en skulddomstol inom FN-systemet. Det avfärdar Sveriges finansminister. Men det är inte så att kravet från den norska regeringen är taget ur luften. Maktförhållandet mellan långgivare och låntagare är knappast jämlikt. ”Den som är satt i skuld är inte fri”, var det någon som sade. Genom våra fordringar får vi en maktposition, men genom en skulddomstol skulle en oberoende instans kunna inrättas som i en öppen process, där parterna skulle vara likvärdiga, kunde avgöra vilka skulder som är att betrakta som illegitima och som därför borde avskrivas ovillkorligen.

Men jag förstår att Anders Borg motsätter sig en sådan domstol. En oberoende instans utan egna ekonomiska intressen skulle knappast dra slutsatsen att de krediter som Sverige utfärdade till diktaturens Liberia 1979 för att de skulle kunna köpa in tre kustbevakningsbåtar från Karlskrona varv var att betrakta som en legitim skuld som Sverige har rätt att kräva in.

Jag skulle önska att Anders Borg använde sitt slutinlägg till att faktiskt diskutera den interpellation som jag har skrivit och besvara de frågor som jag har ställt: Anser Anders Borg att det finns skulder i dag som är att betrakta som illegitima? Har inte Sverige ett medansvar för den typen av skuldsättning som jag har tagit upp i min interpellation?

Anf. 60 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Herr finansminister och interpellant! En av de grundläggande frågorna kan man formulera så här: Vilken är den mest effektiva formen för resursöverföring från den rika världen, från Sverige, till utländer – är det att gå på ett historiskt mönster, att vissa länder har lånat mycket och andra länder lånat lite? Då ska vi till exempel aldrig ge något bistånd till Indien, som alltid varit väldigt försiktigt med utländsk upplåning. Däremot ska vi av skäl som vi inte själva har bestämt ge mycket pengar till Kongo, Liberia, Filippinerna och Argentina.

Jag tror alltså att vi ska behålla suveräniteten i hur vi använder våra möjligheter att överföra resurser till andra länder här i Sveriges riksdag och i Sverige. Vi ska välja de länder, regimer och ändamål som vi själva prioriterar och inte låta vår prioritering styras av skuldsättning som har uppstått av skäl som vi inte själva har haft något som helst inflytande över.

Jag ska ge två exempel. Det ena är, som finansministern var inne på, Argentina, som egentligen är ett ganska rikt land men som har en vanvetligt misskött ekonomi alltsedan 1950-talet. Varför ska vi krasa kastanjerna ur elden för Argentina? Det är obegripligt.

Någon här föreslog att Filippinerna skulle få skuldavskrivning därför att en tredjedel av deras budget upptas av räntor och amorteringar på utländska lån. Jag läste i tidningen i dag eller i går att Filippinerna är det mest korrupta landet i Asien, kanske i hela världen. Var kommer pengarna för den skuldavskrivningen att hamna? De hamnar i alla fall inte hos de fattiga risbönderna som har gjort ris och mat till en handelsvara, utan sannolikt hamnar de i den offentliga budgeten och kanske hos dem som har att styra över och kan ha inflytande över användningen av den offentliga budgeten.

Jag tror att det är helt feltänkt att låta andras prioriteringar av vad som en gång i tiden var upplåning styra vad vi använder svenska skattebetalares pengar till. Vi har ett ansvar gentemot våra skattebetalare, och det är inte att pumpa in pengar till ändamål som till exempel leder till fortsatt korruption. Nej, vi ska själva i Sveriges riksdag bestämma hur, var och när vi ger pengar till andra länder.

Anf. 61 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag delar Hans Lindes uppfattning att det här är en underhållande debatt. Det klarnar plötsligt för mig hur man kan bli riksdagsman för Vänsterpartiet.

Hans Linde säger att jag pratar om en tvingande skuldavskrivning, något som jag inte har varit inne på. Han menar att jag skulle hävda att det inte finns ett skuldproblem i tredje världen, något som jag inte heller har hävdad. Det är klart att om han missförstår en person och en verklighet som han är så pass nära som han är här – det handlar om några meter – kan jag också förstå hur han kan ställa synen på utveckling, demokrati och vad vi ska göra för att bekämpa fattigdom på huvudet på det sätt som han gör.

Vi har hört ett mycket klokt inlägg av Carl B Hamilton, som jag till fullo instämmer i.

Vårt bistånd ska bygga på att varje krona ska vara så effektiv som möjligt i kampen mot fattigdom i världen. Varje krona ska användas så att vi på bästa möjliga sätt bidrar till att färre människor är fattiga. Det bygger på att vi inriktar oss på fattiga länder, att vi inriktar oss på länder som också för en reformpolitik som handlar om demokrati och lagstyre snarare än korruption.

Hans Linde ställer frågan med vilken rätt vi ska ställa krav. Det enda skälet till att vi har den här diskussionen är att vi har taxerat ut skattepengar av svenska folket, att svenska folket har valt olika ledamöter till riksdagen och valt olika regeringar. Vi har ett ansvar mot dem att redovisa hur de här medlen används. Vi har ett ansvar mot dem att kunna visa att när vi ger pengar till bistånd ska pengarna gå till fattigdomsbekämpning. För att en politik för utveckling i fattiga länder ska vara legitim hos väljarna är det viktigt att vi ställer krav. Då är det viktigt att det sker en korrekt redovisning. Och då är det, precis som Carl B Hamilton så klokt understryker, prioriteringar utifrån fattigdomsbekämpning som ska ligga till grund för biståndspolitik, inte en typ av vänsterpopulism som Hans Linde ger uttryck för.

Anf. 62 HANS LINDE (v):

Fru talman! Det har varit två spännande interpellationsdebatter här i dag. Epitetet har haglat över mig från finansministerns sida. Jag har varit kommunist, vänsterpopulist och så vidare. Det är lätt att som finansminister stå och slänga ur sig den typen av epitet på mig här i dag. Men vad Anders Borg missar är att även om jag står här som representant för Vänsterpartiet i dag, och det är inte så bara, står jag också här som representant för en mycket bredare solidaritetsrörelse – en stark och bred rörelse både här i Sverige och runt om i världen som dagligen arbetar för global rättvisa. Det är deras krav som jag lyfter fram här i dag. Det är deras frågeställningar som jag har valt att ta upp med dig. De epitet du ger mig ger du också en hel solidaritetsrörelse i Sverige, en hel rörelse för global rättvisa. Jag tror ärligt talat, Anders Borg, att den typen av agerande mest faller tillbaka på dig själv.

Anders Borg säger att jag helt missförstått det här med skulder. Jag kan då citera direkt ur ditt svar: ”De fattigaste och mest skuldtyngda länderna får praktiskt taget hela sina skulder avskrivna i dag.”

Vi kan ta exemplet Nicaragua som vi har varit inne på här, som är ett av de fattigaste länderna i Latinamerika. Man har kvalificerat sig till slutsteget i Hipic, men det inkluderar bara 23 procent av deras statsskuld. Huvuddelen av Nicaraguas statsskuld är inte på något sätt på väg att avskrivas i dag.

En sak har Anders Borg rätt i, nämligen att skiljelinjen mellan regeringen och oss har blivit väldigt tydlig. Skiljelinjen går vid vem som har internationell rättvisa i sitt fokus och vem som inte har det. Därför vill jag tacka för att Anders Borg så tydligt och förtjänstfullt har klargjort vem i den här salen som försvarar de rådande orättvisorna i världssordningen.

Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Hans Linde har möjligtvis en något tunn hud om han känner sig illa ansatt av mina enkla synpunkter när han själv anklagar mig för att vara ansvarig för världsfattigdomen. Det kan man möjligtvis tycka är en liten brist på symmetri i hur olika omdömen värderas.

Vi har naturligtvis ett gemensamt ansvar i Sveriges riksdag, i regeringen och bland riksdagspartierna för att se till att det blir en god utveckling i världsekonomin, att vi bidrar till att bekämpa fattigdom i länder som inte har utvecklats. Vi har också ett ansvar att se till att offentliga medel används på ett effektivt sätt och på ett sätt som inte finansierar korruption, lyxkonsumtion eller helt enkelt politiskt förtryck i andra länder. Det är viktiga utgångspunkter att svenskt utvecklingsarbete ska präglas av att vi har ordning och reda på pengarna och att vi ger pengarna på ett sätt som effektivt bekämpar fattigdom. Det är något som jag naturligtvis är beredd att försvara.

Jag vill också tacka Hans Linde för att han så tydligt visar var skiljelinjerna går, nämligen mellan en regering som vill arbeta med biståndsmedel, omfattande och generöst bistånd, för att utveckla fattiga länder och bekämpa fattigdom och ett annat synsätt som i många delar har bidragit till att länder inte har utvecklats utan stannat kvar i fattigdom och stagnation. Här har vi två olika synsätt på världen. Det är demokrati, frihandel, marknadsekonomi, respekt för mänskliga rättigheter och ägan-

derätt på den ena sidan. På den andra sidan är det slutenhet, brist på marknadsekonomi och andra faktorer som har lagt grunden för att länder inte utvecklas. Här har vi olika synsätt, och det är bra att Hans Linde visar det så tydligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2006/07:76

16 mars

Svar på
interpellationer

15 § Svar på interpellation 2006/07:349 om jobbskatteavdraget och sjöfolket

Anf. 64 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Lars Johansson har frågat mig om jag avser att genomföra nödvändig lagstiftning för att ge sjöfolk motsvarande skattereduktion som landbaserade löntagare.

Syftet med jobbskatteavdraget är att genom att sänka den höga skatten på arbete göra det mer lönsamt för låg- och medelinkomsttagare att arbeta.

Sjöfolk får redan i dag betydande skattelättnader. Till att börja med får en sjöman ett sjöinkomstavdrag på upp till 36 000 kronor.

Samma sjöman har dessutom rätt till en skattereduktion på 14 000 kronor. Sammantaget har således dessa sjömän avdrag och skattereduktioner som motsvarar en nedsättning av inkomstskatten med ca 25 000 kronor per år. Dessa skattelättnader överstiger väsentligt den lättnad som jobbskatteavdraget ger.

Den höga skattebelastning som det är jobbskatteavdragets syfte att lindra gäller således inte för sjömän. I den utsträckning som en sjöman inte får fullt sjöinkomstavdrag så ges naturligtvis jobbskatteavdrag på samma villkor som för andra anställda.

Anf. 65 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret, finansminister Anders Borg.

När jag ställde interpellationen för en dryg månad sedan gjorde jag det mot bakgrund av att jobbskatteavdraget enligt regeringens deklarerationer skulle gälla för alla löntagare. Det hade också i december månad ställts frågor från sjöfolkets fackliga organisationer om varför avdraget inte också gällde sjöfolket. Några besked hade inte lämnats, och jag tänkte att det möjligen var ett misstag och att regeringen missade en del i beredningen med tanke på de olika skatteförslag som man presenterade under kort tid i höstas. Det har debatterats tidigare, och jag ska inte uppta tid med den frågan nu, men jag trodde att i det här fallet var det kanske så att man inte hade tänkt igenom jobbskatteavdraget fullt ut, och därmed hade sjöfolket hamnat vid sidan om.

Döm om min förvåning när jag läste svaret från finansministern. Det är väldigt tydligt att det inte var något misstag utan avsikten är tydlig, nämligen att sjöfolket inte ska ha samma jobbskatteavdrag som andra löntagare i Sverige.

Det är ytterligare ett exempel på den orättvisa skattepolitik som den nuvarande regeringen företräder. De som är sjuka, frånvarande från arbete på grund av arbetsskada och förtidspensionärer får inte bara lägre

inkomst utan även högre skatt. Till den kretsen kan vi nu också räkna de 12 000 sjömän i både närsjöfart och fjärrsjöfart på de sju haven runt jorden. De får inte heller detta avdrag.

Det är ganska förvånande att regeringen agerar på det viset. För en sjöman eller sjökvinnna som har en inkomst på ungefär 20 000 kronor i månaden innebär det att man får en ökad kostnad på 8 844 kronor per år om man är till sjöss i stället för att vara landbaserad. Ett sjöbefäl har kanske 25 000 kronor i månaden, och där handlar det om 10 822 kronor per år som den personen går miste om.

Det blir inte mindre förvånande när man sedan i svaret börjar argumentera utifrån den särskilda skattelagstiftning som gäller för sjömän. Men den har inte med detta att göra. Det är en helt annan frågeställning. Det handlar om att sjömän har haft en annan skatt beroende på att man från riksdagens sida 1996 tyckte att sjömän skulle ha en särskild sjömansskatt med den typen av skattereduktioner. Men det har inget med detta att göra, det är en helt annan diskussion.

Regeringen måste visa respekt för alla. Företräder man en linje där man säger att jobbskatteavdraget ska gälla för alla – från Socialdemokraternas sida tycker vi i och för sig att det är en orättvis politik, vilket vi har redovisat vid flera olika tillfällen – är det ytterst märkligt att det så kallade jobbskatteavdraget inte ska gälla alla som har jobb.

Det förvånar mig att finansministern på detta lite brutala sätt uttalar sig om att det inte ska gälla sjömän och hänvisar till en helt annan frågeställning.

Anf. 66 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Jag vill tacka Lars Johansson för att han har ställt frågan så att jag fick möjlighet att vara med i denna diskussion. Han klarar mycket väl av att föra den sakpolitiska diskussionen när det gäller just detta förslag, men jag skulle vilja lägga ytterligare en aspekt som hör saken till på hela detta resonemang.

Före valet presenterade man från alliansens sida ett antal olika förslag, av vilka detta med jobbskatteavdraget var ett. Vi hade många synpunkter på lämpligheten, storleken, hur det skulle fungera i praktiken och så vidare. Vi pekade då på att detta inte kommer att få de effekter som man från alliansens sida sade. Det entydiga beskedet, oavsett vilket av allianspartierna vi diskuterade med, var att det skulle det visst få. Alla kommer att tjäna på förslaget.

Utifrån det resonemanget drevs debatten. Även efter valet fortsatte diskussionen i takt med att förslaget växte fram. Från alliansens sida ansåg man fortfarande att man hade rätt i sitt påstående. Förslaget genomfördes. I samband med månadsskiftet januari/februari skulle man börja peka på effekterna. Vi kunde då på ett antal olika punkter, även denna, peka på att det som man sade före och efter valet inte stämde. Men i debatten framförs fortfarande åsikten av borgerliga riksdagsledamöter och regeringsföreträdare att det ger full effekt för alla grupper.

Här kan vi klart och tydligt visa på en yrkeskategori där det inte är så.

Då svänger regeringen enligt min åsikt i sin argumentering och säger att det aldrig var meningen eftersom sjöfolket redan har haft förmåner. Men det är förmåner som är beslutade på helt andra grunder än den diskussion som den nuvarande regeringen har haft som utgångspunkt när

det gäller jobbskatteavdraget. Eftersom sjöfolket enligt den nuvarande regeringen har sådana förmåner ska de inte omfattas av det nya.

Det är ett konstigt sätt att bedriva skattepolitik på. Varje sakfråga kräver väl sin egen behandling om man ska få till ett skattesystem som alla människor har en förståelse för och som ska vara lika för alla. Nu är det onekligen inte så och då har man från alliansens sida lurat folk. Mest har man lurat dem som har blivit utsatta för detta. Jag anser att det är en orättvisa, och de anser naturligtvis på goda grunder att det är en orättvisa eftersom man från alliansens sida har sagt att allt ska vara lika. Jobbskatteavdraget ska se till att trots de höjningar man gör på andra områden ska de som arbetar inte förlora på förändringarna. Men här är det så, de förlorar på det.

Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag vill tacka Lars Johansson och Krister Örnfjäder för att vi får denna diskussion. Det är glädjande och positivt att vi har socialdemokrater som tydligt kämpar för sänkta skatter eftersom sänkta skatter är viktigt. Det är när det lönar sig att arbeta som fler människor kommer i jobb. Det är när vi har beskattat låg- och medelinkomsttagare alldeles för hårt som vi har skapat massarbetslöshet.

Det är nu när vi bötjar sänka skatterna som vi återbeträder vägen tillbaka till full sysselsättning. Höga skatter drabbar naturligtvis också människor som en ofrihet i den meningen att de får ett minskat inflytande över sina liv.

Det är naturligtvis positivt att socialdemokratiska ledamöter så tydligt kämpar för lägre skatter. Det är måhända en något begränsad grupp eftersom alla löntagare i övrigt skulle få mycket kraftiga skattehöjningar med den socialdemokratiska ekonomiska politiken.

Möjligtvis kunde man ta med sig lite av logiken från det här området och överföra det till alla de andra löntagare som enligt den socialdemokratiska partimotionen inte ska få något jobbvdrag utan i stället kraftiga skattehöjningar på över 40 miljarder.

Där har vi en skillnad. Socialdemokraterna framförde ingen kritik när det gällde lämplighet eller inriktning på jobbvdraget. Man var emot jobbvdraget därför att man inte såg att det är nödvändigt att sänka skatterna så att flera vill arbeta och för att vi ska få ett ökat arbetsutbud som gör att vi när vi reformerar arbetsmarknaden också pressar tillbaka jämviktsarbetslösheten och varaktigt höjer sysselsättningen.

Jag företräder inte en regering som tror att den har gjort allting rätt. Jag företräder inte en regering som är övertygad om att varje reform är perfekt utformad och aldrig kan behöva omprövas. Därför sade jag inte det som Lars Johansson gav intryck av. Jag sade inte att man för all framtid måste se jobbskatteavdraget i exakt den här utformningen.

Det jag gjorde var att konstatera att det finns ett särskilt skattesystem för sjömän. Det har sin egen logik. Det sammanhänger med att man tidigare hade en situation där sjömän i väldigt begränsad utsträckning använde de offentliga trygghetssystemen och den offentliga välfärdsservicen eftersom de ofta låg ute på havet under långa tider.

Det kan naturligtvis finnas skäl att fundera på om logiken i det är perfekt eller inte. Man kan absolut argumentera för att ett ökat arbetsutbud

för sjömän, om de arbetar på land, skulle vara en lika naturlig del som de skattesänkningar som regeringen har gjort i övrigt.

Allting ska prövas i god ordning. Vi ska naturligtvis följa utvecklingen väldigt noga. Vi kommer aldrig att göra några reformer som vi inte är säkra på att kunna finansiera eller som inte är genomtänkta eller leder till att bidra till full sysselsättning.

Det är väldigt glädjande att Lars Johansson och Krister Örnfjäder ställer sig upp och tar diskussionen om betydelsen av sänkta skatter. Jag välkomnar naturligtvis att de kommer att göra det även för andra grupper än sjömän, till exempel alla de löntagare som skulle få höjda skatter av en socialdemokratisk skattepolitik.

Anf. 68 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag börjar med frågan om rättvisa skatter. Vi socialdemokrater är *för* rättvisa skatter. Det vet Anders Borg. Det är skälet till interpellationen. Om man ska genomföra skatteförändringar ska man göra det på sådant sätt att man behandlar alla människor lika. Kritiken, i min interpellation, mot regeringen gäller att man i det här fallet inte har gjort det. Det var jag tydlig med att markera inledningsvis.

Jag tycker att Anders Borg försöker blanda bort korten genom att hänvisa till det särskilda skattesystem som gäller för sjöfolket. Grunderna för det kan man naturligtvis diskutera. Det kan jag hålla med om. Man kan diskutera om det som hände i riksdagen 1996 var rätt, men det är en annan diskussion.

Nu handlar det om huruvida det jobbskatteavdrag som regeringen har infört ska gälla för den här gruppen också. Det finns ju en baksida när det gäller jobbskatteavdragen. Det vet Anders Borg mycket väl. Det är att man vältrar över ökade kostnader för löntagarkollektivet till exempel med borttagande av avdragsrätten och höjningen av fackföreningsavgifterna för att täcka kostnaden för a-kassan. Det finns mycket som gör att resultatet för de enskilda löntagarna inte blir så gott som regeringen ibland försöker påvisa. Det finns olika studier som bekräftar att det är på det viset. Framför allt för låg- och medelinkomsttagare är det inte någon stor skattereform.

Därför kritiserar vi naturligtvis den här frågan. Jag noterar samtidigt att det kanske finns en öppning för att man ska behandla sjöfolket rättvist i framtiden. Det är i så fall glädjande.

Om man ser på jobbskatteavdraget och hur mycket sjöfolk det handlar om är det ungefär 12 000, som jag sade inledningsvis. Närmare hälften av dem bor på västkusten. Det är alltså en ganska stor fråga för människor i Göteborg, Helsingborg, Malmö etcetera att man inte har en rättvisa på det här området. Man har blivit ganska upprörd när man har noterat att man inte omfattas av detta.

Jag tycker att man måste ta till sig den frågan om man vill företräda en skattepolitik som gör att folk ställer upp på skattefrågor och förstår skattesystemet. Det måste vara lika för alla invånare, för annars hamnar man i konstiga debatter. Det menar jag att regeringen faktiskt har gjort i den här frågan.

Det är inte enbart de fackliga organisationerna som har reagerat. Även arbetsgivarna har reagerat. Det har också kommit upp en diskussion om på vilket sätt sjöfolket ska försöka få kompensation för detta i den stundande avtalsrörelsen.

Det har andra komplikationer när man genomför skatteförändringar som inte skapar lika villkor för alla löntagare. Det är det som är kritiken i den här frågan. Jag tycker att finansministern borde ta sig en funderare till och rätta till det här missgreppet. Det innebär inte att vi socialdemokrater är för jobbskatteavdraget, men om ni genomför en reform tycker jag att ni ska göra det till 100 procent och inte till 98 procent.

Anf. 69 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Som vanligt – jag säger som vanligt, för det är så jag upplever det – försöker man från den borgerliga sidan, i det här fallet finansministern, att ändra fokus i diskussionen. Antingen har man det med sig i generna eller också måste det vara en allmän utbildning som man genomgår innan man går upp i talarstolen.

Jag vill inte ändra fokus. Om man ändrar fokus i den här diskussionen finns risken att man börjar prata om något annat än det som interpellationen handlar om.

Jag skulle kunna prata ganska länge om vad vi vill med vår skattepolitik. Det är ju inte det som det här handlar om. Jag kan säga något kort.

Vi har ju den inställningen att skatter aldrig är till för sin egen skull. De har alltid ett syfte vare sig de är höga eller låga. Vi har också inställningen att de skatter som finns ska vara lätta för folk att förstå. I den mån de inte är det ska vi naturligtvis rätta till det. Det måste råda en acceptans bland skattebetalarna för att man ska tycka att det system vi bygger upp för att finansiera olika saker är ett bra system.

När det gäller just den här reformen – om man nu får använda det uttrycket om det här förslaget – har det inte blivit rätt. Jag är naturligtvis glad över att finansministern säger att man inte gör anspråk på att alltid ha gjort allting rätt eller alltid kommer att göra det. Det är en bra inställning. Vi är alla människor. Men det skriftliga svaret tyder inte på den inställningen. Det tyder på att man verkligen har gjort rätt och att man tycker att det system som finns är rätt.

Med den argumentering som man har haft inför valet tycker jag inte att det är rätt. Man har gjort något annat än vad man har sagt. Då finns det anledning att erkänna det och rätta till det.

Anf. 70 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag välkomnar naturligtvis Lars Johanssons vurm för rättvisa skatter. Rättvisa skatter är för mig naturligtvis skatter som leder till maximal sysselsättning, ger människor goda möjligheter att försörja sig själva och bygger på att de som har lite mer eller tjänar lite mer betalar lite mer för den allmänna välfärden.

Jag förstår att Krister Örnfjäder är bekymrad över att jag vill byta fokus. Fokuset för vår skattepolitik är att skatterna ska vara rättvisa i den meningen att de ska leda till full sysselsättning. De ska leda till lägre arbetslöshet och de ska leda till minskade klyftor i samhället. Det är där skiljelinjen mellan oss går.

Socialdemokraterna har haft ett långt regeringsinnehav. Jag skulle kunna hålla en lång föreläsning om vad det har lett till. Det har nämligen lett till att man har förlorat den fulla sysselsättningen. Sverige har varit ett av de länder där jobben inte har kommit. Det har lett till att vi har massarbetslöshet, att vi har ett utanförskap som är förskräckande. Människor har inte möjlighet att känna stolthet och trygghet över att klara sin egen försörjning.

Det har lett till att klyftorna ökar mellan dem som arbetar och dem som inte arbetar. Varje procent vi sänker arbetslösheten med leder till att framför allt de som sitter trängst till får det bättre. Ett sätt att minska klyftorna är att kämpa för full sysselsättning och bekämpa massarbetslöshet.

Jag förstår att Krister Örnfjäder så gärna vill byta fokus. Vår politik är en politik för fler jobb. Krister Örnfjäder säger att den inte har lett till det han önskar. Jag kan konstatera att vi senast häromdagen fick en beräkning som visar att det kan handla om en sysselsättningsökning på grund av jobbskatteavdraget och de övriga förändringarna på 1 till 2 procent. Och vi ser på arbetsmarknaden att detta har effekt.

Jag kan konstatera att LO-tidningen gör bedömningen att alla tjänar på jobbskatteavdraget.

Jag kan också förstå Lars Johanssons synpunkt att detta inte är en stor skattereform. Jag är den förste att argumentera för att vi behöver genomföra ytterligare skattelättnader för låg- och medelinkomsttagare. Vi har sagt att vi vill göra ett andra steg i skattereformen. Om det kan ske den 1 januari 2008 eller inte återstår att se eftersom vi ska ha en säker finansiering. Vi ska ha en trygghet i att vi sköter ekonomin så att vi inte bidrar till obalanser.

Men jag säger gärna igen att jag hör att Lars Johansson säger att detta är en fråga som vi ska fundera vidare på. Det som jag redogör för i svaret är hur systemet ser ut i dag. Men vi har naturligtvis anledning att i denna fråga liksom i många andra frågor fundera på vad man kan göra för att utveckla ett system som bidrar till att fler människor kommer i arbete och att fler människor, till exempel sjömän, tycker att det är värt att göra en extra ansträngning och att arbeta extra. Jag kan därför ha respekt för den utgångspunkt som Lars Johansson och Krister Örnfjäder har. Och detta är någonting som vi har anledning att fundera vidare över.

Anf. 71 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Det börjar nästan bli som under diskussionen för någon timme sedan om tonnageskatten. Då visade det sig att oppositionen och regeringen var relativt överens om betydelsen av att genomföra en reformering av tonnageskatten. Anders Borg kanske då kommer till den insikten att om man ska ha ett sådant jobbskatteavdrag så måste alla löntagare omfattas av det.

Jag vill samtidigt påminna Anders Borg om att jag också har läst LO-tidningen. Men jag läste en annan artikel häromdagen som jag tycker visar på något som man också bör fundera lite grann på från regeringens sida. Den handlar om en studie som gjordes av det amerikanska arbetsmarknadsdepartementet om produktivitetsökningen, produktivitetsförbättringen, i Sverige jämfört med andra länder i Europa, framför allt industriländerna i Europa, från det att skattereformen genomfördes och

fram till 2005. Produktivitetsförbättringen var hela 156 procent i Sverige. Inget annat av de redovisade länderna hade en produktivitetsförbättring som var i närheten av den svenska. I Frankrike, som kommer närmast, var produktivitetsförbättringen 90 procent, och i Tyskland var den 60 procent. När man diskuterar skattepolitik tycker jag att det är lite viktigt att man också tittar på om den skattepolitik som förs skapar rättvisa och förutsättningar för reallöneutveckling och förutsättningar för näringslivet att utvecklas i Sverige. Och vi kan väl ändå vara överens om att vi under de 15 år som har gått sedan skattereformen genomfördes har fått en sådan utveckling.

Sedan finns det ett annat problem som dessa siffror när det gäller produktivitetsutvecklingen i Sverige väldigt tydligt pekar på. Det handlar om att vi har haft en väldigt snabb industriell utveckling, vilken i sin tur har skapat sysselsättningsproblem. Men jag vill ändå påstå att skattepolitiken i detta avseende har varit framgångsrik.

Anf. 72 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Lars Johansson belyser här på ett bra sätt att regeringen och oppositionen i vissa avseenden har likartade utgångspunkter. Det finns en gemensam önskan om att upprätthålla full sysselsättning och bekämpa massarbetslöshet. Det finns en gemensam utgångspunkt i fråga om att vi vill att människor ska kunna försörja sig på sin egen lön.

Skillnaden är att vi har en politik som leder till det men att Socialdemokraterna har en politik som leder till massarbetslöshet och utanförskap och som gör att många människor inte kan försörja sig genom eget arbete därför att det inte lönar sig att arbeta.

Sedan är det naturligtvis så att svensk ekonomi har fungerat bra under de senaste åren. För det ska vi till viss del tacka Carl Bildt och den regering som genomförde många produktmarknadsavregleringar i början av 90-talet för det. Och till viss del ska vi tacka den socialdemokratiska regeringen som höll god ordning på de offentliga finanserna och som fortsatte den politiken i viktiga delar. I detta sammanhang har vi i Sverige under de senaste 10–15 åren bedrivit en politik som har varit klokare och vettigare än den som har bedrivits i många andra länder.

Det som Sverige har haft problem med är att vi har ett kvarstående utanförskap, en kvarstående svag företagssektor och en kvarstående dålig utveckling för sysselsättningen. Det har vi anledning att försöka göra någonting åt. På det har vi lite olika syn.

Men jag kan notera här att vi alltid har anledning att ta till oss synpunkter och kritik. Vi har alltid anledning att utvärdera och fundera över om de reformer som vi har genomfört är så bra som de skulle kunna vara eller om det finns anledning att fundera på om vi bör göra justeringar. Därför är det bra att vi får denna typ av diskussioner. Jag välkomnar därför interpellationen från Lars Johansson och Krister Örnfjäders deltagande i debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2006/07:74 till justitieutskottet

Skrivelse
2006/07:54 till finansutskottet

Motioner
2006/07:A26 och A27 till arbetsmarknadsutskottet

17 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 16 mars

2006/07:417 Förutsättningar för tillväxt av företag och arbete till de arbetslösa

av *Patrik Björck* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:418 Brister i nystartsjobben

av *Luciano Astudillo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:419 Privatisering av arbetsförmedlingar

av *Luciano Astudillo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:420 Brister i utbetalning av schablonersättning till kommunernas integrationsinsatser och risk för KU-anmälan

av *Luciano Astudillo* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:421 Ett miljöledningssystem för hela Försvarsmakten

av *Peter Rådberg* (mp)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 mars.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 mars

2006/07:870 Skattefusk och ekobrott

av *Britta Rådström* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:871 Svensk barnomsorg i tysk debatt
av *Lena Hallengren* (s)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:872 Nackamodellen i barnomsorgen
av *Lena Hallengren* (s)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:873 Förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen
av *Marina Pettersson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:874 300 jobb ska bort från universitetssjukhuset i Malmö
av *Luciano Astudillo* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:875 Statsbidrag till trossamfund
av *Ewa Björling* (m)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:876 Vägskylt ”Bed and Breakfast”
av *Lennart Axelsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:877 Timplanen
av *Gunilla Tjernberg* (kd)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:878 Kristnas situation i Irak
av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:879 Riksvägsstatus mellan Torsby och riksgränsen
av *Ann-Kristine Johansson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:880 Barnomsorg på obekvämt arbetstid
av *Lena Hallengren* (s)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:881 Näringslivshämmande skattehöjning
av *Birgitta Eriksson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:882 Trafikförsäkringspremierna och utsatta grupper
av *Christina Oskarsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:883 Hemliga sjömärken
av *Ronny Olander* (s)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:884 Utredningen om en nationell krisledning
av *Mats Berglind* (s)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:885 Införande av ett svenskt flexicurity-system
av *Ronny Olander* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:886 Konsumentinformation vid köp av semesterbostad
av *Maria Öberg* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:887 Landningskontroll av fisk
av *Maria Öberg* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:888 Gränshandel

av *Maria Öberg* (s)
till statsrådet Sten Tolgfors (m)

2006/07:889 Lönebidrag till unga funktionshindrade

av *Maria Öberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:890 Fängslade kvinnor i Iran

av *Veronica Palm* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:891 Specialistutbildningar av sjuksköterskor

av *Ameer Sachet* (s)
till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

2006/07:892 Viktregler för släp efter bilar och B-körkort

av *Staffan Danielsson* (c)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:893 Budgeterade medel till arbetsmiljöforskning

av *Maria Öberg* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:894 Pensionsförmåner

av *Leif Pettersson* (s)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 20 mars.

19 § Kammaren åtskildes kl. 12.55.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 11 §
anf. 33 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
2 § Utökning av antalet suppleanter i utskott.....	1
3 § Val av extra suppleanter i utskott	1
4 § Anmälan om kompletteringsval.....	2
5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
6 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	3
7 § Svar på interpellationerna 2006/07:320 och 328 om Östersjön.....	3
Anf. 1 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	3
Anf. 2 JACOB JOHNSON (v)	5
Anf. 3 LARS-IVAR ERICSON (c)	6
Anf. 4 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	7
Anf. 5 JACOB JOHNSON (v)	8
Anf. 6 LARS-IVAR ERICSON (c)	8
Anf. 7 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	9
Anf. 8 JACOB JOHNSON (v)	10
Anf. 9 LARS-IVAR ERICSON (c)	11
Anf. 10 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	11
8 § Svar på interpellation 2006/07:381 om storstadsmiljö	12
Anf. 11 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	12
Anf. 12 SYLVIA LINDGREN (s).....	13
Anf. 13 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	14
Anf. 14 SYLVIA LINDGREN (s).....	15
Anf. 15 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	16
Anf. 16 SYLVIA LINDGREN (s).....	17
Anf. 17 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	17
9 § Svar på interpellation 2006/07:305 om behov av forskning kring strålning.....	18
Anf. 18 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	18
Anf. 19 JAN LINDHOLM (mp).....	20
Anf. 20 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	21
Anf. 21 JAN LINDHOLM (mp).....	22
Anf. 22 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	23
Anf. 23 JAN LINDHOLM (mp).....	24
Anf. 24 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	24
10 § Svar på interpellation 2006/07:345 om nedläggning av Hållbarhetsrådet	25
Anf. 25 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	25
Anf. 26 EGON FRID (v).....	26
Anf. 27 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	27
Anf. 28 EGON FRID (v).....	28
Anf. 29 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	29
Anf. 30 EGON FRID (v).....	30
Anf. 31 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	30

11 § Svar på interpellation 2006/07:366 om fibromyalgipatienters ställning i vården och sjukskrivningsprocessen.....	31
Anf. 32 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	31
Anf. 33 ELINA LINNA (v).....	32
Anf. 34 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	33
Anf. 35 ELINA LINNA (v).....	34
Anf. 36 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	34
Anf. 37 ELINA LINNA (v).....	35
Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	35
12 § Svar på interpellation 2006/07:339 om tonnageskatt	36
Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (m)	36
Anf. 40 FREDRIK OLOVSSON (s).....	37
Anf. 41 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	38
Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (m)	39
Anf. 43 FREDRIK OLOVSSON (s).....	40
Anf. 44 Finansminister ANDERS BORG (m)	41
Anf. 45 FREDRIK OLOVSSON (s).....	41
Anf. 46 Finansminister ANDERS BORG (m)	42
13 § Svar på interpellation 2006/07:346 om Sveriges inställning till IMF:s och Världsbankens regelverk	42
Anf. 47 Finansminister ANDERS BORG (m)	42
Anf. 48 HANS LINDE (v)	43
Anf. 49 CARL B HAMILTON (fp).....	44
Anf. 50 Finansminister ANDERS BORG (m)	45
Anf. 51 HANS LINDE (v)	46
Anf. 52 CARL B HAMILTON (fp).....	47
Anf. 53 Finansminister ANDERS BORG (m)	48
Anf. 54 HANS LINDE (v)	49
Anf. 55 Finansminister ANDERS BORG (m)	50
14 § Svar på interpellation 2006/07:347 om Sveriges medansvar för skuldsättning i Syd.....	50
Anf. 56 Finansminister ANDERS BORG (m)	50
Anf. 57 HANS LINDE (v)	51
Anf. 58 Finansminister ANDERS BORG (m)	52
Anf. 59 HANS LINDE (v)	53
Anf. 60 CARL B HAMILTON (fp).....	54
Anf. 61 Finansminister ANDERS BORG (m)	55
Anf. 62 HANS LINDE (v)	56
Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (m)	56
15 § Svar på interpellation 2006/07:349 om jobbskatteavdraget och sjöfolket.....	57
Anf. 64 Finansminister ANDERS BORG (m)	57
Anf. 65 LARS JOHANSSON (s).....	57
Anf. 66 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	58
Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (m)	59
Anf. 68 LARS JOHANSSON (s).....	60
Anf. 69 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	61

Anf. 70 Finansminister ANDERS BORG (m).....	61	Prot. 2006/07:76
Anf. 71 LARS JOHANSSON (s)	62	16 mars
Anf. 72 Finansminister ANDERS BORG (m).....	63	<hr/>
16 § Hänvisning av ärenden till utskott	64	
17 § Anmälan om interpellationer.....	64	
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	64	
19 § Kammaren åtskildes kl. 12.55.....	66	

